

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ἑκδόσις
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ—ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

Ἐπιμέλεια
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Σ. ΦΕΥΤΟΓΚΑ—ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ν. ΖΗΣΗ
Διδασκόντων τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΛΟΓΟΙ**

ΤΟΜΟΣ 3

1. ΚΑΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ,
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
2. ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΒΑΡΥΛΑΝ
ΚΑΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣ
ΚΑΛΙΝΑΣ

(Α' Μέρος)

Εἰσαγωγή—Μετάφρασις—Σχόλια
ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΣΗ
Κριτικόν Β. Montfaucon

Γραμματεὺς Συντάξεως
Γερεός ΠΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΩΤΗΣ, Θεολόγος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ πραγματεία «Πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας ἀπὸ δεύσε, ὅτι ἐστὶ Θεὸς ὁ Χριστὸς ἐκ τῶν παρὰ τοῖς προφήταις πολλὰκις περὶ αὐτοῦ εἰρημένων», διπλῶς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ τίτλου, εἶναι ἔργον ἀπολογητικόν. Ἀπευθυνομένη πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ τοὺς Ἑθνικούς ἐπιχειρεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐπιχειρηματολογία τοῦ Χριστοστόμου εἶναι ἑλπίως ἐνδιαφέρουσα, ὁ συσκευασμὸς τῆς δὲ πρὸς διατυπωμένου καὶ σήμερον ἐπιχειρήματα εἰς ἀπολογητικὰ ἐγχειρίδια καὶ μελέτας δεικνύει ὅτι παρέσχεον αὕτη ἀνεκτίμητον ὠφελὸν διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς Χριστιανικῆς Ἀπολογητικῆς. Ἀπολογητικὸν χαρακτῆρα πλὴν αὐτῆς ἔχει καὶ ἕτερα πραγματεία ὑπὸ τὸν τίτλον «Λόγος εἰς τὸν μακάριον βασιλεὺς καὶ κατὰ Ἰουλιανὸν καὶ πρὸς Ἕλληνας», ἥτις καὶ συνενκιδέεται ἐν μεταφράσει εἰς τὸν παρόντα τόμον. Ἀμφότερων τῶν πραγματειῶν τὰ ἐπιχειρήματα εὐρίσκονται καταπονημένα καὶ εἰς ἄλλα ἔργα τοῦ Χριστοστόμου, ἀναμφισβητήτου γενεαλογίας, πρᾶγμα ποὺ ὁδηγεῖ εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς γνησιότητος τῶν δύο πραγματειῶν, τὴν ὁποίαν ὀλίγοι μόνον ἐρευνῆται ἡμφερόμενοι.

Ρεαλιστὴς καὶ θεστικὸς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὁ Χριστοστόμος δὲν παύεται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὸ υπερφυσικὸν αὐτῆς στοιχεῖον διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς ἀπιστοὺς τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Ὡς λέγει, εἰς ἀνεφάρτεον εἰς τὰ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις ἐξιστορούμενα θαύματα καὶ δι' αὐτῶν τοὺς προέτρεπε νὰ πιστεύουσιν, οὗ προεκάλει τὸν γέλοισιν καὶ τὴν εἰρωνίαν των. Στιροῦνται εἰς γεννῶδες ὁ ὅποιος εἶναι καὶ ἀπὸ αὐτοῦ παραδεικνύει, διότι ἡ ἀλήθεια των εἶναι ὀφθαλμοφανής. Ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ὤπτηκον αἱ μαρτυρίαι τῶν εὐαγγελίων περὶ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ μόνον τὸ ἐπιτελεσθὲν ἐπὶ τῆς γῆς ἔργον τῶν εἶναι ὑπερφυσικῶν νὰ ἀποδείξῃ τὴν θεότητα των. Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι τὰ ἔργα τῶν εἶναι μοναδικὰ ἐν αὐτῇ φαινομένων, ἐκαστὸν τῶν ἀνθρωπίνων δυνατοτήτων καὶ μέτρων καὶ ἀκαταβίβητος

φορον τῶν ἀνθρωπίνων θεωρῶν πορεύειν, ἐπιτελεῖται ἐπαρμένως ὑπὸ ὑπερνοσηπίνου ὄντος, διαθέτοντος θεῶν δόναμιν.

"Οἱ δὲ δέχονται ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ πρόδοσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀσύνθητος ἐν τῇ ἱστορίᾳ φαινόμενον. Κατὰ τὰ συνήθως συμβαίνοντα, ἐν δομῇ ᾗ καὶ κενεῖς εὐδοκιοῦν καὶ προκόπτουν ὅσα ἔχουν σκόρον πρὸς αὐτὸν, οἱ συγγενεῖς, ἡ περιουσία, τὸ ἔργο του. "Όταν δὲ αὐτοὶ ἀποθάνῃ, ἡ ἀπουσία τοῦ ἰδρυτοῦ καὶ θύνοντος ἔχει δυσμενῆ ἐπ' αὐτὸν ἀντίκτυπον. Ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ συνέβη τὸ ἀντίθετον. "Ολίγον πρὶν ἀποθάνῃ τὰ πάντα ἦσαν εἰς ἀπελπιστικὴν κατάστασιν. Κατεδικάσθη, περιφρονήθη, ἐγκατελείφθη τὴν τελευταίαν στιγμὴν καὶ ἀπὸ τοῦ μωθῆτός του, καὶ ἐνομήθη ἔτσι ὅτι ὁ σκουρὸς ἦτο τὸ τέλος τῆς ἐποποιΐας «Χριστοῦ». Μετὰ τὸν θάνατόν του ὅμως, καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, ἐπλήθη μία ἀπύμωτος μεταβολὴ τῶν πραγμάτων. Ὁ Πέτρος ποὺ ἐροῦν ἦν τὴν ἀπειλὴν μίς παιδίας καὶ ἡγήθη τὸν διδάσκαλον καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἄλλοι μαθηταὶ ποὺ εἶδαν νὰ σβήσουν εἰς τὸν σκουρὸν τὸ ἀνείρα των, ὑφίστανται μίαν ὁρῶσαν ψυχικὴν μεταβολὴν μετὰ τὴν ἀνάστασιν, γίνονται διαπρύσιοι κήρυκες τοῦ Χριστοῦ, περιέρχονται ὅλον τὸν κόσμον, ὑφίστανται θασανιστήρια, θανατώνονται πρὸς κόριν του. Ἡ Ἐκκλησία, ποὺ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοῦ ἐνδεκά μαθητῶς μόνον καὶ ἄρκην, ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος κατέλαβε τὴν οἰκουμένην, ὁ σκουρὸς, ποὺ περιφρονεῖτο ὡς σύμβολον κατάρας καὶ ταπεινώσεως, κατέστη τὸ κόσμημα καὶ τὸ καύχημα τῶν παπῶν, ὁ ταπεινὸς υἱὸς τῆς Μαρίας προσκυνεῖται νῦν ἀπὸ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας, ἡ ἀσημὸς βηλλεῖν γίνεται τόπος προσανθήματος χιλιάδων ἀνθρώπων.

Οὐδέποτε ἰδεολογία ἐγκώμιον ἔλαβεν καταπληκτικὴν διὰδοσιν καὶ ἀνθήσει. ἔτσι καὶ ἀν αἱ συνήθειαι πρὸς τοῦτο ἦσαν εὐνοϊκαί. Ὁ Χριστιανισμὸς ἐνεφανίσθη καὶ ἑστερεώθη ὑπὸ τῆς πλέον δυσμενέως συνθήκης. Ἐν πρώτοις εἰσηγέτο ἓνα ἐντελὲς νέον ἱκτιστὴν ζωὴς, ἀσυμμάχουτον πρὸς τὰς μέχρι τότε συνήθειας τῶν ἀνθρώπων καὶ δύσκολον. Εἶχε νὰ ἀντιπαραστήσῃ ἐπαρμένως πρὸς δύο φοβεροὺς εἰς τὸ ἑσπερικόν τῶν ἀνθρώπων ἀντιπροσώπους ἐχθροὺς τὴν συνήθειαν καὶ τὴν ἡδονήν. Δυσκόλως ἐγκαταλείπει κανεὶς τὴν παλαιὰν του πίστιν, τὰ ἔθνη, τὰς παραδόσεις, τὰ ἥθη, ποὺ ἐπὶ γενεὰς ἀλόκληρου ἐκληρονομούντο ὡς ἱερὰ παρκαταθήκη, διὰ νὰ ἀ-

κολαυθῇ ἓνα νέον τρόπον ζωῆς. Ἡ δυσκαλία δὲ ἐπαυλάσσεται, ὅταν ἡ συνήθεια ἔχη ὡς σύμμετρον τὴν ἡδονήν, ὅταν ἡλαδὴ ἡ νέα πίστις ἔχει ἡθικὴν, ἀπέριον ἀσπιρητόταν τῆς παλαιᾶς, ποὺ ἀπαιτεῖ τὴν ἐκρίζωσιν τῶν παθῶν καὶ ἐλαττωμάτων. Αὐτοὶ ποὺ εἶχον ἀνατροφή ἐντὸς ὁδοῦ κλίματος ἡθικῆς ἀουδοσίας καὶ σήφειας, ἐκλιόντο νὰ θαδίσκουν τὴν σκενὴν καὶ τελαμμένην ὁδὸν τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἑξαιρετικῶς αἱ συνήθειαι δὲν ἦσαν εὐνοϊκότεραι. Τὰ πρόσωπα ποὺ ἐκρημασμοποιήθησαν διὰ τὸ ἔργον αὐτὸ καὶ ἄλλα παρὰ αἰσίαν κατάληξιν αὐτοῦ προεδίκαζον. Ἐνδεκο ἄνθρωποι ὀργήματα, ἱσσημα, πτωχοί, δοπλοὶ, ἀνέλασον νὰ ἀντιμετωπίσουν βασιλεῖς, ἄρχοντας, ρήτορας καὶ φιλοσόφους καὶ νὰ ἀλλάξουν τὴν μορφήν τοῦ κόσμου. Τί ἤμποραδες νὰ δλιπῇ κανεὶς ἐπ' αὐτούς; Ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ τὸ νέον κήρυγμα, εὐθὺς ὡς ἐνεφανίσθη, ἐδέχθη τοὺς πλέον φοβεροὺς διωγμοὺς ἐναντίον του. Αὐτοκράτορες καὶ ἡγεμόνες ἐδίωξαν μὲ λύσσαν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἔκαναν νὰ ρεῖσουν ποταμοὶ εἰς μάτην. Παρὰ ταῦτα, ἐνῷ ἐβλεπον οἱ ἄλλοι τὰ μαρτύρια τῶν Χριστιανῶν, ἐκουσῶς προσήρχυντο εἰς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ αὐτοί, γνωρίζοντες ὅτι τοὺς ἀνέμενε ὁ θάνατος. Τόσην ἔλιν καὶ γοητείαν, ἀνεπανόληπτον εἰς τὴν ἱστορίαν, ἔσκει τὰ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ.

Πῶς λοιπὸν ἐξηγούνται διὰ αὐτὰ; ἔρωτῶ ὁ Χρυσόστομος. Διὰτὶ δὲν συνέβη καὶ ἄλλοτε κατὰ παρόμοιον, ἀλλ' διὰ τὰ κηρύγματα καὶ αἱ ἰδεολογίαι ὑπὸ εὐνοϊκοῦτος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν των συνθήκας, ἀφοῦ ἀπέκριν μαρκοῦς διωδοὺς, ἐξερῶνίζοντο ὡς διότιοντες ἀσπότες; Ἡ μόνη δυνατὴ ἐξήγησης εἶναι ἡ θεότης τοῦ ἱερτοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ θεία αὐτοῦ δύναμις, ἡ ὁποία κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἀνθρώπινα μέτρα ἐνῆργησε τὸ θαῦμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ θαῦμα τῆς μεταμορφώσεως τοῦ κόσμου, τῆς μεγαλειότητος πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς ἐπαναστάσεως ποὺ συνέβη ποτὲ εἰς τὴν ἱστορίαν.

Τὴν ἐπακαιρησιολογίαν του ἐπεκτείνει κατόπιν εἰς τὰς προφητείας ὁ Χρυσόστομος. Ἀναφέρεται ἐν πρώτοις εἰς τὰς περὶ Χριστοῦ προφητείας παρέχων ἓνα καταληπτικὸν ὄντως πηνόγραμμα τῶν χριστολογικῶν προφητικῶν τῆς Π. Διαθήκης. "Οἱ συνέβη εἰς τὸν Χριστὸν καὶ δ,π. ἔχει σέσπον μὲ τὸ πρόσωπον, τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον του προσφητεύθη λεπτομερῶς εἰς τὴν Π. Διαθήκην. Εἶναι τὸ μοναδικὸν πρόσωπον εἰς τὸ ἀποκρίναι καὶ προφητεῖαι εἶπεν τὴν πληρὴν πραγματοποιησὶν

των, καὶ ἐπομένως ὁ Μωϋσῆς, ὁ Αὐρατῆς, ὁ Θεὸς, ὅπως τὸν προαγγέλλουν ἀκρίτως. Ἐστὶ τὰ ἴδια τὰ βιβλία τῶν ἔχθρων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῶν Ἰουδαίων, διακηρύσσουσιν τὴν δόξαν καὶ θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρεται καὶ εἰς δύο προφητείας τοῦ Χριστοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐξεπληρώθησαν μέχρι κεραίας. Μὲν τὸ νῦν εἶρη ὁ Ἰησοῦς «Ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ὁδοῦ οὐ κατασχύουσιν αὐτήν» (Ματθ. 16, 18) προσεῖπε τὸ λοιπὸν μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ αἰκία παρὰ τοῦς ἐναντίους τῆς διωγμῶς παραμένει ἀσάλευτος. Καὶ ἐνῷ ἕνα ποῖον ἀπλοῦν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κτίσῃ κανείς, ὅταν ἐμποδίζεται ἐκ τοῦτο, ἡ Ἐκκλησία ἡ ὁποία, διὰ τὴν κτίσιν, ἐκτείνεται ἐκ ἀσάλευτον καὶ λίθους, ἀλλ' ἀνθρώπους μὲ ἐλευθερίαν θουλήσκει. Ὑλκὸν δόκλων εἰς οἰκοδόμησιν, παρὰ τοῦς διωγμῶς καὶ τὰ ἐμπόδια, ἐκτίσθη διὰ τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ, ἐπαληθεύσασα τὴν προφησίαν σου. Ἡ ἑτέρα προφητεία ἀναφέρεται εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ἱερουσαλῶν καὶ τοῦ ναοῦ, τὴν ὁποίαν προείδεν ὁ Χριστὸς εἰπὼν «Οὐκ ὄρατε ταῦτα πάντα; Ἀρὴν λέγει ὁ κύριός μου μὴ μόνον ὁδε λίθος ἐπὶ λίθον» (Ματθ. 24, 2). Καὶ δὲν ἔμεινε πρόγραπτον λίθος ἐπὶ λίθον, διὰ τὸν ὁ Ρωμαῖος στρατηγὸς Τίτος κατέλαθε τὴν πόλιν κατὰ τὸ ἔτος 70. Ἀποπείρα τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸν ναόν, ἐνισχύουν οὕτω τοὺς ἔχθρους τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἰουδαίους, ἀπέτυχε. διότι ἐξεπληρώθη πῦρ ἐκ τῶν θερελίων καὶ δίκασκε τὸ ἔργον. Ἐκτοσε οἱ κατὰ θέσαν ημεριάν διεσκορπισμένοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον Ἰουδαῖοι, ἐνῷ διαθέτουν ἀφθονον χρήματα, ἐξυπνόδα καὶ τόλμην καὶ ἐκτίσαν πολλὰς συναγωγὰς, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸν ναόν καὶ εἶναι τὸ κατεστραμμένον, διότι τοὺς ἐμποδίζει ἡ θεία δύναμις τοῦ προφητεύσαντος τὴν καταστροφὴν Ἰησοῦ.

Εἰσηγησάμενος ὁ κύριος ὁ Χριστός, ἵσχυρόν σφάλμα τὸν ἀρνῆται τῆς θεότητος τοῦ Ἰησοῦ, λέγων δι, ἐνῷ προκειμένου περὶ τῆς ἰσπανίης καταγωγῆς τοῦ Χριστοῦ, τῶν πατέρων καὶ τοῦ πατρὸς, τῶν φανερῶν τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ θεωροῦν ἀξιοποιεῖται, ὡς μαρτυρίας τῶν Εὐαγγελίων, προκειμένου περὶ τῶν θαυμάτων, τῶν φανερωσάντων τὴν θεότητα τοῦ θεωροῦν τὰς πληροφορίας ἀνθρωπίνους. Ἄν ὅμως, λέγει, οἱ συγγραφεῖς ἀπὸ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν διδασκαλὸν ἤθελον νὰ ἐξιδανικεύσουν τὸ πρόσωπόν σου, θὰ παρέλθουν ἢ θὰ ἐξισχυρίσων ἂν συντομία τὰ ἀκατήρητά γεγόνότα, καὶ

θὰ ἀναφέροντο εἰς τὰ θαύματα ἐν λεπτομερείαις. Ἀποδεικνύοντες ὅμως τὸ δόγμα τὸν αὐτὸν παρτίον τὸ ἀντίθετον. Διηγούνται μὲ λεπτομερείας τὰ πάθη καὶ ἐν συντομίᾳ τὰ θαύματα (παράγραφοι 19 καὶ 17, 570, 582 C D).

Ἡ πραγματεία ἐγρήθη περὶ τὸ 387 πρὸ τῆς ἐκφυγῆσεως τῶν ὁκτὼ λόγων κατὰ Ἰουδαίους, τὴν ὁποίαν ἐξαγγέλλει ὁδὸ. Τὰ δι, ὁ Χριστοστόμος λέγει, «ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἡνίκα, ἂν πρὸς Ἰουδαίους λέγομεν, σαφέστερον καὶ εὐρύτερον ἀναπτύσσον», δὲν σημαίνει δι, εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν ἀπευθύνεται μόνον πρὸς Ἑθνικούς, ἀφῆκε ἡμεῖς ἐπομένως τὴν πραγματείαν, ὡς δέκεται ὁ Quasten. Τὸ «σαφέστερον» καὶ «εὐρύτερον» σημαίνει δι, ὁδὸ ἀναφέρθη εἰς τὰ ἰουδαϊκά «σαφῶς» καὶ «εὐρέως», ἀφῆκε τὴν ἐνδελεκετέραν ἀνάπτυξιν εἰς τὴν 8 κατὰ Ἰουδαίων λόγους. Ἡ παράθεσις τῶν πληροφοριῶν ἐκ τῆς Π. Διαθήκης, ἡ σαφὴς ἐπίκλησις τοῦ Ἰουδαίου, «Ὅτι δὲ οὐ περὶ θεοῦ κατὰ ταῦτα, εἰπέτω Ἰουδαῖος πότε τοῦτο γέγονε...» (παρ. 6, 566 D) καὶ ἄλλαι ἐνδείξεις, δεικνύουν δι, τὸ περιεχόμενον ἀνταποκρίνεται πλήρως εἰς τὸν τίτλον καὶ ἡ πραγματεία εἶναι ἐπαρκὴς ἀποκλιμακωμένη.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΖΗΣΗΣ
Δρ. Θεολογίας

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Ι. ΚΑΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

*** Α Απόδειξις ὅτι ὁ Χρῆ-
στός ἐστὶν ὁ Θεός, ἀπευθυνο-
μένη καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαί-
ους καὶ πρὸς τοὺς Ἕθνικοὺς
καὶ στηριζομένη εἰς αὐτὰ
ποῦ οὐ προφητῶν ἔχουν εἶπαι
περὶ τοῦ Χριστοῦ εἰς πολλὰ
σημεῖα.

1. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀνέχονται νὰ ἀκούουν μακρο-
σκελεῖς λόγους, ἄλλοι μὲν ἐπιβῆν ἐκ φρόνης εἶνε ἀδιάφοροι, ἄλλοι
δὲ ἐπιβῆν ἔχον παραβολὴν μὴ πολλὴν ἀποκρίσιν εἰς τὰς διωτικὰς
φροντίδας καὶ ἄλλα ἐπιβῆν κατέχονται ἀπὸ πολλῆν ἀμάθειαν. Διὰ
τοῦτο ἰθαύμαζον ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν νόσον
νὰ ἀκούσων μὴν μεγάλην ἐπιβίαν, ὅστε μὴ τὴν σκετικὴν τὸν λό-
γον, ἀπ' ἑνὸς μὲν νὰ ἀραιώσῃ τὴν νόσον ἀπὸ τὰς θνητῶν, ἀπ'
ἑτέρου δὲ νὰ κατέσθαι αὐτοὺς, ποῦ μὴ πολλὴν δυσκολίαν διαβάσων
ἐκεῖ, νὰ ἀκούσων B μὴ πολλὴν προθυμίαν τὴν ἀνταρτίαν αὐτοὶ
ἰδὼ τοῦ θύματος, δι' αὐτὴν ἀρετῶς τὸν λόγον δὲν θὰ στολίσῃ τὴν
ἀρετῶν μὴ καλλιέργειαν σκετικῶν, ἀλλὰ θὰ χρησιμοποίηται ἀπλῶς
λέγει, ὅστε νὰ εἶναι ἀπολογιστικὸς καὶ εἰς τὸν δοῦλον καὶ εἰς τὴν
ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὴν χίρην γυναῖκα καὶ εἰς τὸν ἥμωρον καὶ εἰς
τὸν κατὴν καὶ εἰς τὸν ἀγρότην. Δι' ἑκείνους τὴν μέσσην θὰ προσπα-
θῶν νὰ περιορίσω τὸ μέγεθος, ὅσον εἶναι δυνατόν, καὶ νὰ διδάσκω
δι' ὀλίγων, ὅστε μὴ αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα νὰ διαγείρω τὴν ὀρε-
ξιν τῶν ἀδιαφορῶν ἀκροατῶν, διὰ νὰ ἀκούσων μὴ ἐπιβίαν καὶ
χωρὶς κούρασιν αὐτὰ ποῦ θὰ λυθῶν, νὰ τὰ συγκατέταλιν εἰς τὴν
μνήμην των καὶ νὰ φέρων ἐκείνους κερδισμένους. Θὰ ἀρχίσω δὲ τὸν
ἀγῶνα ἀπαιτητικῶς πρῶτα εἰς τοὺς εὐδαίμονας. Ἄν ἐπὶ τῇ

ἐροῦντες ὁ εἰδωλολόγητος ἀπὸ ποσὸν συνέγεσθαι ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς (εἶναι δὲ ἡ εἰσιότης τοῦ Χριστοῦ προσηκούσα **C** ἀπὸ τῆν ὁμοίαν ἐ-
ξαρτῶνται εἰς τὰ ἄλλα). Ἐν τῷ ἀρχαίῳ τῆν ἀποδείξιν ἐκα-
νοῦντες ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἢ ἀπὸ ἄλλας παρήμια. Διότι, ἔν ὅτῳ
πρὸς αὐτὸν εἰσι ἐδημοδύργηται τὸν αἰρανῶν, τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν,
δὲν θὰ τὸ ἀνεχθῇ. "Αν εἴπω εἰσι ἀνίσταται νεκροῖς, ἐθεραπεύει το-
φοῦς, ἐθεθύσε δαίμονας, ὅτε αὐτὸ θὰ τὸ παραβῇ. "Αν εἴπω
ὅτι ὁπασιθῇ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ τὰ ἀπέρρηται ἀγαθὰ,
ἐν ἡμεῖς περὶ ἀναστάσεως, ἐχ. ἀπλῶς δὲν θὰ τὰ ἀνεχθῇ, ἀλλὰ
καὶ θὰ γελῶσι οἰκονομῶς. Μὲ ποῖον λακὸν τρέπον θὰ τὸν προσελ-
κόμενοι, ἂν μάλιστα εἶναι θωῶτης; Μὲ τίποτε ἄλλο, παρὰ τὴν
ζῶμενοι εἰς αὐτὰ ποῖ καὶ ἀπὸ τῆς καὶ ἐπ' αὐτὴν τὸν Ἰησοῦν εἶναι
παραδεκτὰ καὶ ἀκατήκοντα ἀμφωβόλως. **D** "Αν λοιπὸν θέμις ὡς ἔα-
ν τὸ ὅτι ἐδημοδύργηται τὸν οὐρανῶν καὶ τὰ ἄλλα πορῶνται ποῖ
ἀνέρεται, δὲν θὰ ἀδύνατο εὐαγγέλιος νὰ ποιῇ. Ποῖα λοιπὸν εἶναι ἐ-
κείνα ποῖ καὶ αὐτὸς ἐδέχεται ὡς ἔργα τοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆ ὁ-
ποῖα καμῖν ἀντίρρησιν δὲν θὰ ἡμπεροῦσε νὰ ἐχθῇ; "Οτι αὐτὸς
ἐφύεσε τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν. Δὲν ἡμπορεῖ ἐπὶ τῇ νῦν
θῇ εἰσι αὐτὸς ἔδρασε τὴν ἑκκλησίαν ποῖ ὑπάρχουν εἰς τὴν τὴν
ὁμοειρήνην. Μὲ αὐτὰ θὰ ἀποδείξωμεν τὴν δύναμιν καὶ τὴν θεότητά
του. Θὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατον μία διδασκαλία νὰ
ἐξαπλωθῇ ἐν τῷ ὅσον μικροῦ χρόνου εἰς ὅσον πολλὰς γῆρας, εἰς
τὴν Συρίαν καὶ τὰς γῆρας, ὅσον μάλιστα καλῇ ἀνθρώπων. **19** **A**
ποῖ εἶναι προσηκούμενοι ἀπὸ τῆς κακῆς συνήθειας τῶν ἡ μὲν
κατέχονται ἀπὸ τῶν μεγάλων κακῶν, νὰ ἐπαρῶνται τῶν
δύσκολα πράγματα. Καὶ ἡμῶς κατέχονται νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπ' εἰς
αὐτὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐχ. μόνον τοὺς Ρωμαίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς
Πέρσας καὶ γενικῶς εἰς τὰ δάρδαρα ἔθνη. Κατέχονται δὲ ταῦτα
χωρὶς χρεῖαν ἐπλῶν, χωρὶς δαπάνας χρημάτων, χωρὶς νὰ μετα-
κινήσῃ σπασίς, χωρὶς νὰ ὁπασιθῇ πολλοὺς, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρχὴν μὲ
ἐνδεκα μόνον ἀνθρώπων, ὁσμίους, ἐπλοκοῦς, ἀγγαγμαῖους, ἰδιώ-
τες, πτωχοὺς, κακονομήτους, ἀπλῶς, ἀναποθήτους, ἔχοντας ἐν
μὲν χιτῶνα. Διὰ τῆς ἡμῶς λέγω ἀπλῶς κατέχονται; Ἐκινῶν νὰ
ποιῇ πολλὰς φυλὰς ἀνθρώπων νὰ φιλοσοφῶν ἐχ. μόνον εἰς τὴν
παροῦσαν ᾠήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν, νὰ καμῖν τῶν
νῦν τῶν πατέρων τῶν, **B** νὰ ἐπὶ τῶν παλαιῶν συνήθειαν, ποῖ
εἶχον ρῆματα καλῶς ἐπὶ τῶν χρόνων καὶ νὰ φυτεύουσιν ἐν' αὐτῶν
ἄλλας. Ἀπὸ δὲ τῶς ἐπὶ τὸ εἰσελθεῖν, τὸς ἀδύνατον εἰς τὸν
ἰδικὸν τοῦ δόξαντων ἄρμον. Ἐκινῶν δὲ εἰς αὐτὰ, ἐν ἡμεῖς
ἀπὸ εἰσῶς καὶ ὁρίσεται, μέγα εἰς χλευασμοῖς, τὸν στυγρὸν καὶ

τὴν ἐκονεῖστον ἐκινῶν θάνατον. Δὲν ἡμποροῦν νὰ τὰ ἀνέχων
αὐτὰ, ὅτι ἐπὶ τῇ, ἐκινῶν ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν ὁμοίᾳ
τόσκι ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐν καθήμενους προσηκούται τὸ χριστιανικὸν κη-
ρυγμα. Εἶναι δὲ παρὰ τὸν ὅτι τοῦτο εὐρίσκειται εἰς ἀνθρώπων ἐχ.
μὲν ἔδω, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Πέρσας, παρὰ τὸ ὅτι καταπολεμῶται
καὶ εἰς αὐτὸν ὡς αὐτῶν. Καὶ μάλιστα ὑπάρχει ἔδω καὶ εἰς
αὐτοὺς πολλὰς μαρτυρίας, ἐν αὐτοῖς αὐτοὶ ποῖ ἦσαν ἀπὸ τῆς
καὶ ἀπὸ τῶς λέγουσιν, ἀπὸ εἰσῶν τὸ κηρυγμα. Ἐγιναν ἡμεῖς
τῶν προδόντων, φιλοσοφῶν δὲ τῶν περὶ **C** τῆς ἡμεῖς καὶ
τῆς ἀναστάσεως καὶ τῶν ἀπορήτων ἀγῶν.

2. Τὰ ἐκινῶνται δὲ αὐτὰ δὲν περὶ τῶν εἰς τὰς πό-
λεις, ἀλλὰ περὶ τῶν καὶ εἰς τὴν ἄρμον καὶ εἰς τὰ χωρία καὶ εἰς
τῆς καμῖν καὶ εἰς τὰς γῆρας καὶ εἰς τὰ μικρὰ λιμένα καὶ
εἰς τὰ ἐπίγεια. Καὶ ἐχ. μόνον εἰσῶν, ὅτε ἀπλῶς ἔχοντας, ἀλλὰ
καὶ οἱ ἐκινῶνται ἔχοντας ὑποκατὰ μὲ πολλὰ ἀποδείξωμεν εἰς τὸν ἑσπε-
ρωμένον. "Οτι δὲ αὐτὰ δὲν εἶναι τυχαίως ἀλλ' εἶχον προσηκούται
πρὸ πολλοῦ χρόνου, θὰ προσηκούται ποῖ νὰ τὰ ἀποδείξω. Ἡ μὲν
λοῖν διὰ τὴν ἔχεται ὑποκατὰ διὰ τῶς λόγους μου, θεωρῶ ἀναγ-
καῖον νὰ παρουσιάσω εἰς τὸ μέσον **D** τὰ βιβλία τῶν Ἰουδαίων
ποῖ ἐν ἀποδείξωμεν, καὶ νὰ ἐκινῶνται τὰς περὶ αὐτῶν μαρτυρίας
τῶν Γραφῶν, τὰς ὁμοίως ἀκίμην καὶ εἰς τὴν ἄρμον, ἐπὶ εἰς τὰ
μάτια αὐτῶν ποῖ δὲν πείθονται. "Οτι λοιπὸν ὁ Θεὸς θὰ γῆν ἀνθρω-
πος, παραμένον Θεός, τὸ λέγει: πρῶτος ὁ ἱερεμίας (Ἡμεῖς ὁ Θεὸς
ἡμῶν, οὐ λογισθήσεται ἔπερος πρὸς αὐτὸν. Ἐξέδρα πᾶσαν ὁδὸν ἐπι-
στήμης καὶ ἐκινῶν αὐτὴν Ἰακώβ ἐπὶ παιδί αὐτοῦ, καὶ Ἰακώβ τὸ
ἡγαγμένην ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ἀφῆν, καὶ τοῖς ἐν
ἡρώπας συναντιρέσθην (Βαρ. 3, 38-39). Ἐξέδρα πᾶσαν εἰς
ἄλλας λέξεις τὰ ἐκινῶνται εἰς, ὅτι ἐν ἡμεῖς ἔχοντας ἀνθρω-
πος καὶ συναντιρέσθην μὲ τῶς ἀνθρώπων, Ἐ καὶ ἐν αὐτῶς εἶναι ὁ
νομοθέτης καὶ τῆς Παλαιῆς Διαθήκης; Διὰ λέγει: "Ἐξέδρα πᾶσαν

1. Παράφρασις ἐν χρησιμοποιοῦ καίμεν τοῦ Παρόχου ὁ Χριστοτόμος, λέ-
ται ἐν αὐτῷ ἀνέχει: εἰς τὴν ἱερμῶν. Δὲν προσηκούται περὶ λέξεως τοῦ Χρι-
στοτόμου, διότι εἰς τὴν συνέχισιν τῆς διμῆς τὸ ἴδιον χωρίον τὸ ἀποδείξαι εἰς
τὴν Παρόχον. Διὰ παράφρασιν ἡ, 208 **E**. "Ομοίως δὲ καὶ τὸν Παρόχον περὶ
τῆς παρουσίας αὐτοῦ λέγοντας ὅπως Τὰ αὐτὰ πράττειν καὶ ἄλλοι πα-
τέρας καὶ τοῦτο διότι κατὰ τὴν ἐσχάτην τὴν τὰ τρία βιβλία, ἱερμῶν, ἡφῆ-
τοι καὶ Παρόχον ἀφῆνται ὅς ἐν τῷ τῷ κοινῷ ὅνομα "ἱερμῶν". Φαίνε-
ται λοιπὸν ὅτι: εἰς τὴν πρώτην περιπέτειον ὁ Χριστοτόμος χρησιμοποιοῦ τὸ
ἱερμῶν ἀπὸ τῆν ἐκινῶν τῆς αὐτοῦ, εἰς τὴν δεύτεραν δὲ ἀναφέρεται εἰ-
δικῶς εἰς τὸν συγγραφεῖ τῶν ἔργων. Βλ. Σωφροῦν Ν. Νέκκοφ, ὁ Κατοῦχος
τοῦ Θεοφάνους, Θεολογ. 1917) σ. 394.

ὁδὸν ἐπιστήμης· καὶ ἰδὼν αὐτὴν Ἰακώβ τῷ παιδί αὐτοῦ, καὶ Ἰω-
ραβλ τῇ ἡγαπώμενῳ ὄν' αὐτοῦ. Δεικνύει· ἔβω δὲ καὶ πρὸ τῆς
ἐκκλήσεώς του αὐτὸς κατεβύθη τὰ πάντα, καὶ διὰ αὐτὸς τὰ
ἐκείνη μετὰ τὴν νεοθεσίαν, τὴν πρόνοιαν, τὴν κηδεμονίαν, τὰς ἐκτε-
τασίας. Ἀκούει ἐκείνη πῶς ἄλλος προφήτης λέγει, ἔχει μόνον δὲ
τὰ γένος ἀνθρώπου, ἀλλ' ἔχει δὲ γεννήσθαι καὶ ἐκ παρθένου. Ἐβὼ
ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔχει, καὶ τῆξται υἱόν, καὶ καλεῖται τὸ ὄνο-
μα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ. (Ἠσ. 7, 44). Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐρμηνεύμε-
νον σημαίνει· «Ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας». 540 Α Ἐπειτα δεκνύον-
ται· ἡ ἐκκλήσεως δὲν ἦτο φανταστική, ἀλλ' ὅτι πράγματι ὁ Θεὸς
ἐγενετο ἀνθρώπος προσηύδα· «Διότι πρὶν ἢ γενῶμαι τὸ παιδίον κα-
λεῖν πατέρα ἀγαθὸν καὶ κακόν, ἀπειθεῖ πονηρὰ τὸ ἐκλέσθαι τὸ
ἀγαθόν» (Ἠσ. 7, 16). Ὅτι δὲ δὲν θὰ ἴσμεν ἀνθρώπος μόνον καὶ
θὰ ἐγενήσθαι ἐκ παρθένου, ἀλλ' ὅτι θὰ κατήγετο καὶ ἐκ τοῦ γένους τοῦ
Δαυὶδ, δοκῶσε πῶς καὶ αὐτὸ τὸ προφητεῖαι ἀπὸ παλαιὰ ὁ Ἰωάννης,
χρησιμοποιῶν διαφόρους ἀλληγορίας καὶ μεταφορὰς, πάντως ὅμως τὸ
προλέγει· Ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ
τῆς ρίζης ἀναθήσεται, καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Θεοῦ. Ὁ
πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα συνέσεως καὶ ἰσχυρὸς, πνεῦμα
γνώσεως καὶ ἀσθελείας, πνεῦμα φόβου Θεοῦ ἐκλήσκει αὐτόν» (Ἠσ.
11, 1-3). Διότι αὐτὸς ὁ Ἰεσσαί ἦτο πατὴρ τοῦ Δαυὶδ. Φαίνεται
δὲ ὅτι αὐτὸ δὲν κατήγετο καὶ ἀπὸ ἐκείνης τῆς φυλῆς. Ὅτι δὲ θὰ
προέλθῃ ἔχει μόνον ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰεσσαί, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν
οἶκόν του, καὶ αὐτὸ τὸ προσηύδα, μετὰ τὴν εἴρη· Ἐξελεύσεται
ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, διότι δὲν θηλεῖ ἀπλῶς περὶ ῥάβδου,
ἀλλ' ἐννοεῖ αὐτὸν καὶ τὴν βασιλείαν του. Καὶ δὲ δὲν ἐννοεῖται ἀ-
πλῶς τὴν ῥάβδον, τὸ ἐναντιοῦναι διὰ τὸν ἔξῃς ὅταν ἐκλήσθῃ εἶπεν
ἐξελεύσεται ῥάβδος, προσέθετο· καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτόν Ὁ
πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως. Κανείς δὲ δὲν ἀνέστη καὶ ἐν εἴ-
ναι, δὲν θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ χάρις θὰ ἔρχετο εἰς τὸ ἔθνος, ἀλλ' εἴ-
ναι φανερόν ὅτι θὰ ἔρχετο εἰς τὸν γόνον ἐκείνον τὸν ἔθνος, διὰ τοῦτο
δὲν εἶπαν ἀπλῶς ἔξῃς, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνεται· ἐπειδὴ ἀπὸς ἡλικί-
α παρέμεινε μόνιμος καὶ δὲν ἀπεχώρησε. Αὐτὸ δὲ ἐβόησαν καὶ ὁ
ἐδαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὅταν εἶπεν· Ἐγὼ τεύομαι τὸ πνεῦμα
καταβαίνειν ἐπὶ περιστέρην, καὶ μόνον ἐπ' αὐτήν» (Ἰω. 1, 32).
Δὲν παρεκλήθησαν δὲ οὐτὶς τὴν γνώμην τὸν Ἰουδαίων, ποὺ τὴν ἐξέ-
φρασαν εὐθὺς ὡς ἐγεννήθη. Καὶ ὁ μὲν Μωυσαῖος λέγει σχετικῶς·

2. Προβλεπτοὶ περὶ τῆς παρυῖας τοῦ Ἰεροσολύμου καὶ τοῦ Χριστοῦ,
τὴν ὁποῖαν διακρίνει ὁ ἐδαγγελιστὴς Ἰωάννης.

Ἰεροσολύμου δὲ Ἡρώδης ἐπαρόχθη, καὶ πάντα Ἰεροσολύμου μετ' αὐ-
τοῦ. (Ματθ. 2, 8)· ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει πῶς τὸ προσηύδα καὶ
αὐτὸ ἐναντίον μετὰ τὸ νὰ λέγῃ «Θεὸς ἰσχυρὸς» ὁ δὲ ἐγεννήθησαν
καρτερικῶς· ὅτι παιδὸς ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐβόη ἡμῖν, καὶ
καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλῃς βουλῆς ἀγγελίας, βασιλεὺς σύμ-
βουλος, Θεὸς ἰσχυρὸς, Ἑσπεριότης, ἄρχων εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέ-
λλοντος αἰῶνος. (Ἠσ. 9, 5-6). Ὅτι δὲ αὐτὸ δὲν θὰ ἡμετεροῦσε νὰ
τὸ εἶπῃ κανείς περὶ ἀπλοῦ ἀνθρώπου, εἶναι εὐνόητον καὶ εἰς αὐ-
τοῦ καὶ εἶναι σοφοὶ ἀνταρρήσαι. Διότι κανείς ἐκ τῶν ἀνθρώπων
εἰς εἰς τοὺς αἰῶνας δὲν ἐνομασθῇ Θεὸς ἰσχυρὸς, οὐτε ἄρχων τό-
σον ἡμῶν εἰρήνης· διότι λέγει πάλιν· Ὅτι γὰρ εἰρήνης αἰῶνας
οὐκ ἔστιν ἔρχομαι (Αὐτόθι, στίχ. 7). Καὶ μαρτυροῦν τὰ ἴδια τὰ
πράγματα εἶναι ἀπὸ τότε, ποὺ λίγο πρὶν ἀνεληφθῇ εἶπεν εἰς τοὺς μα-
θητάς· Ἐκλήθη τὴν ἐμὴν βίωσιν υἱόν, οὐ καθὼς ὁ κόσμος εἰδὼσι
βίωσιν ἡμῶν. (Ἰω. 14, 27), ἡ εἰρήνη αὐτὴ κατέβηκεν ἐκλήθη
τὴν γῆν, εἶπεν τὴν θάλασσαν, εἶπεν τὴν οἰκουμένην, εἶπεν τὴν ἐρη-
μίαν, καὶ βουὴ καὶ λαχάδων καὶ λόφους. Διὰ τοῦτο ὅμως ἐμίγησαν ἔ-
στι περὶ τῆς εἰρήνης ὁ Χριστός· διότι ἡ μὲν εἰρήνη τῶν ἀνθρώπων
ἐκείνης καταστρέφεται καὶ ἔχει πολλὰς μεταβολάς. Ἡ χρηστε-
μένη ὅμως ὑπ' αὐτοῦ εἶναι διαδοχὰς, ἀμετάκλητος, παγία, μόνιμος·
ἀθάνατος, δὲν ἔχει τέλος, ἐν καὶ ἀργαζόμενοι ἐναντίον τῆς ἀπὸ
παντοῦ μαριάζας πολέμου, καὶ καθαρῶν δὲ δημιουργημάτων χι-
λικῶδες κίνηται ἐναντίον τῆς. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ὅμως, ποὺ κα-
ταβύθεται τὰ πάντα, κατεβύθησε μαζί μετὰ τὰ ἄλλα καὶ αὐτὸ.

541 Α 3. Δὲν προσηύδαται δὲ μόνον δὲ θὰ γένος ἀνθρώπου,
ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκκλήσεώς του. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐ-
πρόκειτο νὰ ἐμφανισθῇ χωρὶς τὴν ρίζην ἀσραπῆς καὶ κεραυνὸς ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, νὰ εἰσὼ τὴν γῆν, νὰ κινήσῃ τὸν οὐρανόν, καὶ χωρὶς
νὰ προσέλθῃ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα, ἀλλὰ νὰ γεννηθῇ ἐκκλησιαστικῶς
εἰς τὴν ἄσπλην καὶ ταπεινὴν εἰσὶν ἐνδὲς εὐλογητοῦ, χωρὶς θεο-
δοῦς καὶ ἐν ἀγνῶστῳ πόντῳ, ἀκούει πῶς οὐτε αὐτὸ τὸ παλαιό-
θεν ὁ Δαυὶδ, ἀλλ' εἶπεν· Καταβήσεται ὡς υἱὸς ἐπὶ πόντον» (Ψαλμ.
71, 6), ἐκλήθη δὲ αὐτὸν τὸ ἀτάραχον καὶ ἄσπλην τῆς εἰσερχομένης
του. Ὅχι δὲ μόνον αὐτὸ, ἀλλ' ἄλλος προφήτης παρρησιάζει καὶ
τὴν συνασπασμένην του μετὰ τοὺς ἀνθρώπους, αὐτὰς εἰς λέγει· Ἐ-
κλήθη δὲ καὶ ὁ ὕψιστος, ἐβόητο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐβόη, ἡτι-
μάζετο, ἐκκλησιαστικῶς, τέλος δὲ ὡδήγητο εἰς τὸν σκῆτον. ἐν τού-
τοις ἐναντίον οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν, ποὺ ἔπρεπε τὰ πάντα νὰ κατεβύθηται
καὶ ἡμεῖς, τῆς ἀειμίας, τῆς ἐκκλησίας, τὴν μακίαν, τὸν θῆλον τοῦ

λαοὺ τὸν ἀνάρμοστον, τὰς ἐπιθέσεις, ὑποδράσθαι λοιπὸν ὁ προφήτης εἶπε αὐτὰ εἶπε· «Κάλεσον συντηρημένον οὐ καταΐξῃ, καὶ λίαν ταπεινὸν οὐ σέβῃς, ὅς ἐστι ἐκείνῳ εἰς ἧτος τὴν κρίσιν, καὶ ἐπ' αὐτῷ θόγῃ ἐκπεσοῖ» (Ψα. 42, 3). Ἄλλος δὲ φωνεῖται καὶ τὸν τόπον ὅπου ἐπρόκειτο νὰ γεννηθῇ, λέγων τὰ ἑξῆς· «Καὶ σὺ, Βη-θλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμίσι Ἰούδα· ἐκ σοῦ γάρ μοι ἐβλαύσεται ἡγεύμενος, ὃς ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ, καὶ αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἐπ' ἀρχῇ ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος» (Ματθ. 2, 6). Αὐτὸς παρουσιάζει καὶ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀνθρωπότητα· διότι μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, «Αἱ ἔξοδοι αὐτοῦ ἐπ' ἀρχῇ ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος», ἐδήλωσε τὴν προαιώνιον ὁσιότητα, μὲ τὸ νὰ εἴπῃ δὲ, «Ἐβλαύσεται ἡγεύμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ», ἐδήλωσε τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν. Πρόσεξε πάλιν ὅτι εἶδον ὑπάρχει σαφὲς καὶ ἄλλη προφητεία. Διότι δὲν εἶπεν ἀπλῶς ὅτι ὁ ἐκ γεννηθῆ, ἀλλ' ὅτι τὸ χωρίον εἰς τὸ ὅπου δὲν γεννηθῇ δὲ καταστῇ ἐπίσημος τόπος, μολοντί ἦτο μικρὸν καὶ ἀση-μον. Αὐτοὶ λέγει, «Οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμίσι Ἰούδα». (Ὅλος ὁ κόσμος λοιπὸν τρέχει τώρα νὰ ἴδῃ τὴν Βηθλεὲμ, ὅπου ἐγεννήθη, ὅχι διὰ τοῦτο ἄλλον λόγον, ὅτι ἀλλὰ μόνον δι' αὐτὸ. Ἄλλος προφήτης πάλιν ἐδήλωσε καὶ τὸν καιρὸν κατὰ τὸν ὅπου ἐπρόκειτο νὰ εἴδῃ, λέγων τὰ ἑξῆς· «Ὅπου ἐκλείπει ἄρχων ἐξ Ἰού-δα, οὐδὲ ἡγεύμενος ἐκ τῶν μεγάλων αὐτοῦ, ὅς ἐστι ἐκείνῳ, ὃ ἀποδει-κνύται. Καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν, θαυμάσιον πρὸς ἀμφὶν τὸν πό-λιν αὐτοῦ, καὶ τῇ εἴτῃ τὸν πῦλιν τῆς ἡνὸς αὐτοῦ κλυεῖ ἐν ὄνῳ τὴν στοίχην αὐτοῦ, καὶ ἐν αἵματι σταυρώσῃ τὴν περιβολὴν αὐτοῦ· χαρποῖται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ οἴνου, καὶ λευκοὶ οἱ ὀδόντες αὐ-τοῦ ὡς ὄνυχα» (Ἰερ. 49, 10-12). Πρόσεξε πόσον διέτρεψε καὶ αὐτὴ ἡ προφητεία. Διότι ἔφατε τότε, ὅταν δὲν ὄψιγον πάλιν Ἰουδαίους ἄρχοντας, ἀλλ' ἦσαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων. Κατ' αὐ-τὴν τὸν τρόπον ἐπιτρέψατο καὶ ἡ προφητεία ποὺ λέγει ὅτι «Ὅπου ἐκ-λείπει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, οὐδὲ ἡγεύμενος ἐκ τῶν μεγάλων αὐτοῦ, ὅς ἐστι ἐκείνῳ ὃ ἀποδεικνύται», ἀνοῖσται τὸν Χριστὸν. Διότι συγχρόνως μὲ τὴν γέννησιν τοῦ ἑνὸς καὶ ἡ πρώτη ἐκείνη ἀπογραφή, μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους καὶ τὴν ὑποταγὴν τοῦ ἐπὶ τὸν ἑνὸς τῆς ἐξουσίας τῶν. Ὁμοίως ὑποδράσ-θαι καὶ κατὰ ἄλλο μὲ τὸ «Καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν» ὅτι ἐπλη-ρῶθῃ ἐκείνη ἀνθρωπότητα προσελκύσας εἰς αὐτὴν ὅλους τοὺς ἔθνη. Ἐπρόκει-το ὁ Ἡρώδης, ζυγῶν νὰ μῆθῃ ποῦ εἶχε ταχθῇ, νὰ φωνάσῃ τὰ παι-διά. Οὕτως καὶ αὐτὸ τὸ παραπτώμασι οἱ προφῆται, ἀλλὰ τὸ προ-φῆταισαν πρὸ πολλῶν χρόνων μὲ τὸ νὰ εἴπω· 562 Α. Φωνὴν ἐν

Ρωμαίων φωνήσῃ, ὁρθῶς καὶ καθαυτὸς καὶ ὁμοῦς πολλὰς Ραχηλ κλαίοντα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἔδει παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ αἶσαν (Ἰερ. 31, 15). Ἐπρόκειτο νὰ ἐπανέλθῃ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ αὐτὸ τὸ ἐβόλῃς μὲ τὸ νὰ εἴπω· «Ἐξ Αἴγυπτου ἐκάλεισε τὸν Υἱόν μου» (Ἰερ. 11, 1). Ἀλλ' ἐπρόκειτο ἐπίσης εἰς ὁμοῦς μέρη νὰ ἐκδιδῇ θυμωτικὰ καὶ νὰ ἐπιτελέσῃ θαύματα· καὶ αὐτὸ ἐπρόφη-τεῖται. Ἀκούσατε τὰ λόγια ὁ Ἡρώδης· «Χώρα Ζαβουλὸν, γῆ Ναφθα-λαὶ, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν αὐτῇ εἶδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθη-μένοις ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς» (Ἰερ. 9, 1). Δι' αὐτῶν ἐπληρῶναι ὅτι ἐπὶ καὶ παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἐκ τῶν θαυμάτων καὶ τῆς δοξασιολογίας ἐπληρῶσιν τοῦ. Κατόπιν διηγείται καὶ ἄλλα θαύματα καὶ θαυμάσια ποῦς ἐθεράπευσεν χωλοὺς. Ἔβουσε τὸ φῶς εἰς τυφλοὺς, τὴν ἡμίλειαν εἰς ἀλάλους· «Τότε ἀνο-χθήσαντες, λίγαι ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὅσα κυρτὰ ἀκούοντο». Καὶ μετ' αὐτῶν· «Τότε ἀλείφει ὡς ἔλαρος ὁ χωλὸς, καὶ τρώγῃ ἔσται γλῶσσα μογιλάων» (Ἰερ. 36, 5-6). πρῶτον τοῦ ποτὶ ἄλ-λοτε δὲν συνέβη, παρὰ μόνον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς παρουσίας τοῦ. Ὑπάρχει δὲ εἰς τοὺς προφῆτας καὶ ἐκείνη μνεία ἐπιδεικνύων θαυ-μάτων. Εἰσφύλατε λοιπὸν χάριτος εἰς τὸν καὶ, καὶ τὸ παιδί τοῦ ἐθελῶν καὶ δὲν ἡμποροῦσαν ἀκούει νὰ ἀφῇσθαι λέγει, ἐφά-λοι δι' αὐτὸν ἱεροὺς ὅρους, ὡς ἔφη· «Ὅσον ἐν τοῖς ὄψιστοις· Ὁ αἰολογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου» (Ματθ. 21, 9). Αὐτὸ τὸ εἶχε προφητεῖται ἀπὸ παλαιῶν ὁ προφήτης, λέγων τὰ ἑξῆς· «Ἐκ τοῦματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσθη αἶνον, τὸ κατὰ τοὺς ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητὴν» (Ψαλμ. 8, 3). Βλέπετε ὅτι ἡ φύσις καλεῖται μὲ τὸν ἐαυτὸν τῆς, καὶ ἔτα τὰ ἅπαντα δόξα, ποῦ δὲν ἡμποροῦν ἀκούει νὰ ἀφῇσθαι λίγην κηρύττων τὸν θαυμαστὸν καὶ ἀναλαμ-βάνον ἀποστολικὸν ἔργον.

4. Ἐπειδὴ δὲ, ὅταν ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, πολλάκις λόγῳ τῆς ἀγγλισμῶν τῶν τὰ περιστάσεων τὰ εἶπε συγκαταλη-μένα, ὡς αἰνίγματα καὶ παραβολὰς, καὶ αὐτὸ προφητεῖται· «Θόγ-βομαι προβλήματα ὁ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἐρεῖξομαι κενωμέ-μενα ἐπ' ἀρχῇ» (Ψαλμ. 77, 2). Ἀλλὰ καὶ τὴν σοφίαν τοῦ κηρύ-γματός τοῦ προφητεύοντος ὁ προφήτης λέγει· «Ἐξῆς ἡ χάρις ἐν χειρὶ σου» (Ψαλμ. 44, 3). Καὶ ἄλλος προφήτης λέγει πάλιν· «Ἰδοὺ συνέβη δὲ καὶ μοι, καὶ ἀφῆσθαι καὶ δοξασιολογῆσαι· καὶ μετεωροσθῆσαι σφόδρα» (Ἰερ. 52, 13). Διηγούμενος δὲ πάλιν ὁ ὁσας προφῆτας ἐν συντομίᾳ τὰ κατηρτίσθη τῆς παρουσίας τοῦ, ὅπως ἐφαίνοντο εἰς τὰ ἐπιτελούμενα θαύματα. Εἶπε τὰ ἑξῆς· «Πνεύ-μα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ ἔμελλεν ἔχρησέ με, εὐαγγελισθῆναι πτωχοῖς

ἀποσταλέναι με, κηρύξαι αἰχμαλωτοῖς ἄφρονι καὶ τυφλοῖς ἀνόητοις· (Ψαλμ. 61, 1). Ἐπειδὴ δὲ ἐπρόκειτο νὰ περιφρονήσουν χωρὶς λόγον αὐτὸν τοῦ τόσο τοῦς εὐφρόνισσε, Ἐ χωρὶς σὺνθεμὸν ἀσπαρὰν κατηγορίαν νὰ ἔχουν ἐναντίον του, καὶ αὐτὸ ἐπροφητεύθη. Ἀκούσε τὸν Δαυὶδ νὰ τὸ προφητεύῃ ὡς ἔφη· μὲ τὸ νὰ λέγῃ· «Μετὰ τὸν μισούντων τὴν εὐφροσύνην ἤμην εὐφρονικός· ὅταν εἰδόντων αὐτοῖς, ἐπολέμουν με θεωρεῖν» (Ψαλμ. 119, 7). Ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ἐκβαίνων ἐνὸς καὶ τοῦτο ἐπροφητεύθη ἀπὸ τοῦ Ζαχαρίου, ὁ ὁποῖος λέγει τὰ ἔφη· «Χαίρε, πρόδρο, θυγάτηρ Σιών, κτήρισε, θυγάτηρ Ἰερουσαλὴμ· ἰδοὺ ὁ θεοὺς σου ἐργατοὶ καὶ πρᾶξι καὶ ἐκτεθῆναι ἐπὶ θεοῦ σου καὶ τῶν ἁγίων σου» (Ζαχ. 9, 9). Ἐξεδίωξαν ἔκ τῃ τοῦ λαοῦ τοῦς πειλοῦντας περισσότερο καὶ τοὺς ἀνταλλάσσοντες τὰ νομίματα. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἀπὸ ζήλου πρὸς τὸν ναὸν 563 Α καὶ διὰ τὸ νὰ δείξῃ συγχρόνως ὅτι δὲν εἶναι ἀντιθέτως τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ συμφωνεῖ πρὸς τὸν Πατέρα, διὰ τοῦτο καὶ ὑπερήφανος τὸν ναὸν ἀπὸ τὰς παρενοχλεῖας ἑσπεριολογίας τοῦ ἐγὼντος ἐντὸς αὐτοῦ. Ὅθεν καὶ αὐτὸ ἔμεινεν ἀσφάλειαν, ἀλλ' ὁ Δαυὶδ προφητεύων καὶ τὸ γεγονός καὶ τὴν διδόνειν μὲ τὴν ὁμοίαν τὰ ἀπαρτήσας τὸν ναὸν λέγει· «Ὁ ζήλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με» (Ψαλμ. 68, 10). Ἐπάρχει καὶ πῶς ἐκαθάσαν ἐπ' αὐτό· Ἐπρόκειτο νὰ παραδοθῇ, νὰ τὸν προδώσῃ δὲ αὐτὸς πρὸς προηγουμένως ἐκλήθητο εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν. Εὐταῖα πῶς ὁ ἴδιος προφήτης προεφήτευσεν καὶ αὐτὸ μὲ τὸ νὰ λέγῃ· «Ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερυγισμὸν» (Ψαλμ. 40, 10). Πρόσεξε δὲ εἰς αὐτὸ συμφωνεῖ Β καὶ ὁ εὐαγγελιστής· «Ὁ ἐμὲ ἄφρονος, λέγει, μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῇ πρυμνίᾳ, οὕτως με παραδίδωκε» (Ματθ. 26, 28). Ἐπρόκειτο ὁ προδότης ὅχι· ἀλλὰ νὰ τὸν παραδώσῃ, ἀλλὰ νὰ πωλήσῃ τὸ τίμιον αἰμά του καὶ νὰ λάβῃ χρήματα δι' αὐτό. Ὅθεν αὐτὸ τὸ ἀπέκρυψεν ὁ προφήτης, ἀλλὰ παρουσιάζων καὶ τὰς ἀνασχόντας συμφωνίας καὶ τὴν μεταξὺ τῶν πωλητῶν λέγει· «Ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν μου μὴ παραστήσῃς, ὅτι στήμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στήμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἦνέθη» (Ψαλμ. 109, 1). Ὁ Θεὸς δὲ ὁ προδότης μετανοήσας κατέκρινεν εἰς ὅσα ἐτόλμας νὰ πράξῃ, καὶ τὰ χρήματα ἐπέταξε καὶ ἀπαιτηθῆναι, καταλείψας ἐπὶ χεῖρας τὴν γυναῖκα του, ὅρῳ τὰ τέκνα C καὶ ἔργον τὴν οἰκίαν του. Πρόσεξε πῶς διεκτραγωδεῖ ὁ προφήτης αὐτὴν τὴν συμφορὴν λέγων τὰ ἔφη· «Γενθήσονται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὄρφανοί, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα, σπυλιόμενοι μεταναστεύουσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκδιηθήσανται ἐκ τῶν οἰκιστῶν

ἐκ τῶν αὐτῶν» (Ψαλμ. 108, 9-10). Ὁ ἄλλος καὶ εἰς τὴν θέαν ἐκείνῃ ἐποποθεύθη κατὰ τὴν ἑλπίδα ἀποστόλου, ὁ Μωσῆς. Καὶ αὐτὸ τὸ προφητεύει ὁ Θεὸς λέγων· «Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβω· ἑτερος» (Αὐτῶν, στίχ. 8). Ἀπὸ δὲ ἐπρόδότη καὶ συνεκλήθη ἐκουσίας, συνεκλήθη παρενοχλῶν δικαστήριον ἐπὶ Ἰουδαίων καὶ Ἑθνικῶν καὶ αὐτὸ τὸ προλέγει ὁ προφήτης· «Ἰνα τί ἐπρόσθεν ἔβην, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κτήνη» (Ψαλμ. 2, 1)· Δὲν προέβην δὲ μόνον αὐτὸ, ὁ ἀλλὰ καὶ τὴν οὐκίαν τοῦ ἐτήρησαν ἰσχυρῶς ἄφρονος, ἐν τῇ γυναικὶ τοῦ ἐξεταζόμενου πολλὰ λόγῳ καὶ κατηγορίαι ἐναντίον του, τὴν ἐδήλωσαν ὁ Θεὸς λέγων· «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἦλθον, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κτείνοντος αὐτὸν ἄφρονος, οὕτως οὐκ ἀνέγειν τὸ στόμα αὐτοῦ» (Ψαλμ. 53, 7). Δεικνύων δὲ κατὰ τὴν τὸ αἰσχρὸν τῆς ἀποφάσεως προέβητο· «Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦν», δηλαδὴ οὐδεὶς ἔκρινε περὶ αὐτοῦ δικαίως. Ἐπειτα ἐγγίζει καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ὅσα ἥμαρται δὲν τὰ ἔκατρε λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν του, εἶδοι ὁ Θεὸς ἥτοι ἀναμάρτητος καὶ ἀνεπίληπτος, Ε ἀλλὰ παραβέβητο διὰ τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, πρόσεξε πῶς ὑπενικήθη καὶ τὰ δύο μὲ τὸ νὰ εἴπῃ· «Ὁ ἁμαρτὶαν οὐκ ἐπίσταν, οὐδὲ εὐνόη, δόλος ἐν τῇ στήθεϊ αὐτοῦ» (Ψαλμ. 53, 9). Δὲ αὐτοῦ ἐδύλωσε, διὰ τὸν λόγον ἐρωτηθῆναι. Κατὰ τὴν πραγματικὴν καὶ ἄλλῃ αἰτίᾳ· Ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν, λέγει, τοῦ λαοῦ μου ἦμας εἰς θάνατον (Αὐτῶν, στίχ. 8). Ἐπειδὴ δὲ ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι μόνον τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ τὸ κάρδιον τοῦ ἀπέρρουσεν ἀπὸ τὴν σκευρὴν καὶ τὸν θάνατον, πρόσθε πῶς καὶ αὐτὸ τὸ προφητεύει· λέγων· «Πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν ἀνθρώπου· τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθημεν» 564 Α Παιδεία ἐρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτῇ τῇ πωλίσαι αὐτοῦ ἦμας πᾶντες ἐτάθημεν» (Αὐτῶν, στίχ. 6). Ἐπειτα ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ τιμωρηθῶν εἰς Ἰουδαίᾳ, διὸ ἐπὶ ἐτόλμας, τὸ δηλώσει καὶ αὐτὸ ὁ Θεὸς ὁ προφήτης ἐκεῖ πῶς λέγει· «Δύσω τοὺς κορυφὰς ἐντὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πλοῦσις ἐντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ θυμῷ αὐτοῦ παράξει αὐτοῦ» (Ψαλμ. 2, 3-5). Ἐνρίψαν τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἀπ' ἡμῶν προσέθετον «Ὁ κατωκὼν ἐν οὐρανῷ ἐγγελάσεται αὐτοῦ» τότε καλῆται πρὸς αὐτοὺς ἐν ὁρῷ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ θυμῷ αὐτοῦ παράξει αὐτοῦ» (Ψαλμ. 2, 3-5). Ἐννοῶν τὴν διασπορὰν τῶν εἰς ἔθνη τὸν κόσμον. Αὐτὸ δὲ τὸ ἐδήλωσε καὶ ὁ Χριστὸς εἰς τὰς Εὐαγγέλιον λέγων· «Τοὺς δὲ μὴ θελησαντάς

3. Ὁ Χριστοδωμὸς ἐπαρμόζειν ἐντὶ μέγιστον τὸν λιποτακτικὸν τὴν περὶ τὰ ἰσθμὰ προφητεῖαν εἶπεν νὰ συμπεριέστανται ἐπὶ ἑκατέρω τούτων ἐγγράμῳ. Ἐπεὶ πάντως μαρτυρεῖται περὶ τοῦ ἐν τῷ ἑγγράμῳ ἡ ἀγάπη, ὅτι ὁ πᾶντος.

με βασιλεύσει ἐπ' αὐτὸν ἀγάγετε ὁδε. **Β** καὶ κατασφραγίσαι αὐτούς» (Λευκ. 19, 27). «Ἐπειτα, ἀπὸ ἰουδαίων διὰ τὸν θάνατον, δὲν παρακωλύσαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου, ἀλλ' ὁ Δαυὶδ ἐδήλωσε καὶ τοῦτο διὰ τὸν ἔξω» «Ὁρῶντες χειρὰς μου καὶ πόδας μου ἐξηρμήνευσαν πάντα τὰ ῥήματα μου» (Ψαλμ. 21, 17-18). Δὲν παρεκώπησεν ἐπίσης τὴν μετὰ τὴν σταύρωσιν παρανομίαν, διότι λέγει πάλιν «Διμερίσαντο τὰ ῥήματά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ῥηματοφύ μου ἔβαλον κλήρον» (Ψαλμ. 31, 19).

5. Ἐπειτα ἐδήλωσε καὶ ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ταπείνῃ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ, «Ἐθέλω με ἐν λύπῃ κατακλίνειν ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου» (Ψαλμ. 87, 7). Καὶ οὗτοι ἐπρόκειτο ν' ἀναστηθῇ, πρὸς τὸ εἶπαι καὶ αὐτὸ τὸ πρῶτον, ἔπειτα λέγει «Ὅτι ἐγκαταλείψαι τὴν φυχὴν μου εἰς ἄβυσσον, οὐδὲ δώσειν τὴν δούλην σου ἰδίῃ διαφθορᾷ» (Ψαλμ. 15, 10). Τὸ ἴδιον δηλοῦναι πάλιν ὁ Ἰσαΐας κατὰ ἐπαφορικὸν τρόπον. **Κ** καὶ Κύριος αὐτὸν δοῦλεται καθάρισιν ἀπὸ τῆς πληγῆς, ἐλθεῖν αὐτὸς φῶς δικαιοσύνης καὶ ἀποκαταστήσει πολλοὺς» (Ἠσα. 58, 10-11). «Ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ εἶχεν εἰς συνέπειαν τὴν αὐτῶν, ὡς τὸν ἀνθρώπων ἀμαρτιῶν, καὶ αὐτὸ τὸ παρὸς τὸ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ «Καὶ αὐτὸς ἀμαρτίας πολλὰν ἀνέθηκεν» (Αὐτῶν, στίχ. 12). «Ὅτι ἀπῆλθε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τοῦ δαίμονος καὶ αὐτὸ τὸ ἐδήλωσε» «Καὶ τοῦ ἰσχυροῦ, λέγει, μερομήνισται σκόλον» (Αὐτῶν). «Ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπέτυχεν διὰ τοῦ θανάτου δὲν τὸ παρακωλύει οὐτε αὐτοῦ, ἀλλὰ λέγει· «Ἀνὰ ὃν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ» (Αὐτῶν). «Ὅτι ἐπρόκειτο νὰ κυβερνήσῃ τὸν κόσμον καὶ αὐτὸ τὸ ἐδήλωσε μὲ τὸ «Καὶ αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς» **Δ** (Αὐτῶν). «Ἐπειτα, ἐπειδὴ μὲ τὴν κἀκοίαν του εἰς τὴν Ἀβὴν διατάραξε τὴν ἡσυχίαν του, καὶ ἐγέμισεν τὰ πάντα μὲ θόρον καὶ ταραχὴν, καὶ κατέπερεψε τὴν ἀκρόασίν του, οὕτως αὐτὸ τὸ ἀποσιωποῦν, ἀλλ' ἂν ἐνὸς ὁ Δαυὶδ προκηρύξει καὶ λέγει· «Ἀραγε πύλας οἱ ἀρχόντες ὤμων, καὶ ἐπάρρηται πύλας αἰθέρων, καὶ ἐκλειψέσθαι ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης» (Ψαλμ. 23, 7). Ἀπ' ἐτέρων δὲ ὁ Ἰσαΐας καὶ ἄλλοι τρόπων λέγει, «Πύλας χαλκῆς συνόλονται, καὶ μοχλοὺς αἰθέρους συνερμήνισται, ἀνοίξου οὐκ ὀφθαλμοὶ σκοτεινοὶ, ἀπακρύψου, ἀράτοις ἀναδείξου σοι» (Ἠσα. 45, 2). ἀπεκρυφέντος δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀβὴν, διότι ἂν καὶ ἦτο ἄβυσσος, ἐν ταῖς ἐκράταις ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ἀγίας φυχῆς καὶ σκευὴ ὤμων, τὸν Ἀβρὰμ, τὸν Ἰσαάκ, τὸν Ἰακώβ, διὰ τοῦτο καὶ εἶπε θεοαυτοῦς, πιστευόντος δὲ εἶπεν. **Ε** ἐπειδὴ, ἐκεῖ δὲν εἶχε λάμβανει ἀνάμνησιν ὁ ἦμος τῆς δικαιοσύνης, οὕτως εἶχε κηρυχθῆ τὸ κήρυγμα τῆς ἀναστάσεως. «Ὅτι δὲ μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, δὲν ἐπρόκειτο νὰ σταθῇ οὕτως μαζὶ με τοὺς ἀγγέλους, οὕτως

μαζὶ με τοὺς ἀρχαγγέλους, οὕτως μαζὶ με κάποιον ἄλλον ἀγγελικὴν δύναμιν, ἀλλὰ δὲ καθὼς εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλικόν, πρὸς τὴν εἰς αὐτὸ λέγει ὁ Δαυὶδ «Ἔλπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θέ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου» (Ψαλμ. 109, 1). «Ἐπειτα ἐπρόκειτο ν' ἀποσταλέῃ τοὺς ἀποστόλους» καὶ αὐτὸ τὸ προσηγγίζον ὁ Ἰσαΐας μὲ τὸ νὰ εἴπῃ· «Ὡς, ὅρατοι οἱ πόδες τῶν ἐκταγμένων ἐν ἰσχύϊ» (Ἠσα. 52, 7). Καὶ κῆρυγμα ποῖον μερὸς τοῦ σήματος ἐκταγῆναι τοὺς πόδας, οἱ ὅποιοι τοὺς ματαίωσαν πανταχοῦ. «Ὁ Δαυὶδ ἐπίσης φανερώνει καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐκταγῆς τῶν μαθητῶν, ὡς λέγει· «Κύριος θέλει ῥῆμα τοῖς ἐκταγμένοις δύναμει πολλῇ» (Ψαλμ. 67, 18). Αὐτοὶ διὰ ἐκταγῆς διὰ τὸν οὐρανόν, οὕτως με δαπάνης χρημάτων, οὕτως με τὴν σωματικὴν ῥύσιν, οὕτως με τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων ἢ με κατὰ τόπον, ἀλλὰ μόνον με τὸν λόγον, με λόγον ὅμως ποῦ ἐκρυβε πολλὴν δύναμιν, ἢ ὅποια ἀπεδεικνύετο εἰς τὴν ἡπαύτως θαυμάσιον. **Β** διὰ τοῦτο λέγει ὁ προφήτης, «Κύριος θέλει ῥῆμα τοῖς ἐκταγμένοις δύναμει πολλῇ» ἐννοῶν διὰ τῆς δυνάμεως τὰ θαύματα. Διότι ἀπεδείκνυτο πρόφηται ἀνέκταστον δύναμιν τὸ εἶναι ὁ ἀλλεῖς καὶ ὁ τελώνης καὶ ὁ σκεπτομένης δι' ἀπλῆς προσταγῆς ἐνέργουν ἀναστάσεις νεκρῶν, ἐξεδύσαν διέμονας, ἀπεκάρησαν τὸν θάνατον, ἀπεκάρησαν τοὺς φιλοσόφους, ἐκλείνουν τὰ στόματα τῶν ρητόρων, ἐκποῦσαν βασιλεῖς καὶ ἀρχοντας, θαρσύνοντες, ἑλπίδας, καὶ ὁποιοῦσθε ἔθνος. Καὶ καλῶς ἐδήλωσεν ἔτσι ὁ προφήτης, διότι διὰ αὐτὰ τὰ ἔργα του μὲ ἐκείνην τὴν λόγον, καὶ με τὴν πολλὴν αὐτοῦ δύναμιν μετέφερον τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν ζωὴν, μετέβαλλον τοὺς ἀμαρτωλοὺς εἰς δικαίους, **Γ** τοὺς τυφλοὺς εἰς βλέποντας, καὶ ἠθεράπευον συγχρόνως καὶ τὰς σωματικὰς καὶ τὰς ψυχικὰς ἀσθενείας. Ἀπὸ τοῦ ὅμως ἐκτελέσσαν αὐτὴν τὴν δύναμιν· Ἀπὸ τοῦ «Ἁγίου Πνεύματος» αὐτὸ δὲ φαίνεται ἀπὸ τὸ λεγόμενον· Πνεύματος ἦσαν καὶ πληρωμένοι» (Πράξ. 2, 4). Προσηγγίζοντες δὲ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, τὰ ὅσα δὲ ὑπὸ τὴν μορφήν πυρὸς ἐκείνην ἐπέσαν ἀπὸ τὸν κατὰ ἀπόστολον. Καὶ αὐτὸ τὸ προσηγγίζον ὁ Ἰωήλ, λέγει τὰ ἑξῆς· «Ἐκχεῖται ἀπὸ τοῦ Πνεύματος μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὧμων, καὶ οἱ θυγατέρες ὧμων ὁράσεις φάνται, καὶ οἱ νεανίσκοι ὧμων ἐνὸς ἡμέρας ἐκμανθήσονται. **Δ** Καὶ γε ἐπὶ τοῖς βούροις μου, καὶ ἐπὶ τὰς βοῦς μου ἐκχεῖται, πρὶν ἢ ἐλθεῖν τῇ ἡμέρᾳ Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ» (Ἰωήλ 2, 28). Διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἐπιφανοῦς ἡμέρας ἐννοεῖται καὶ αὐτὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεπορεύθη τὸ Πνεῦμα καὶ αὐτὴν ποῦ ἔλα ἔλθῃ εἰς τὸ μέλλον. (1)

αὐτὸν ποὺ ἐσταυρώθη, ἐμαρτυρήθη ἔτι καὶ ἀντικείμενον πειρασμῶν ἀπὸ τοῦ αἵματος, ἐρριπύθη μὲ τὴν κατηγόριαν τῆς ἐλεσφύρας, θά εἴναι τὸσον λαμπρὰ μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ὅσοι καὶ νῦν θὰ ἀρῇται, Ὁ δὲ αὐτὸς ἔλα εἶναι γὰρ ἀπὸ πολλῆν ἐμνήν. Συνέθη δὲ ἀκριβῶς αὐτὸ ποὺ καὶ ὁ προσηγὼς τὸ εἶχε προείπει, πολὺ ἐνωρίτε-
ρα. «Ἐστὶν ἡ ρῆξ τοῦ Ἰεσοῦ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἀρχὴν ἔθνων ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπίσθω, καὶ ἔσται ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ τμήν» (Ψα. 11 10). Ἡ δὲ νὰ εἴται ἐνλαβή, δι. ὁ πρόφας αὐτῆς τοῦ θανάτου εἶναι τιμωτέρος καὶ ἀπὸ τὸ βασιλὴν στέμμα, δι. αὐτὸ οἱ Χρ.στιανοὶ βασιλεῖς τοποθετοῦν εἰς τὸ στέμμα καὶ τὸν σταυρὸν, τὸ σημεῖον τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὰ πορφυρὰ ἱνδύματα τῶν βασιλέων ὁ σταυρὸς, εἰς τὰ στέμματα ὁ σταυρὸς, εἰς τὰς προσηγὰς ὁ σταυρὸς, εἰς τὰ ἑλικά ὁ σταυρὸς, εἰς τὴν ἱερὰν τράπεζαν ὁ σταυρὸς, Ἐ καὶ εἰς ἐκκλησίαν τὴν οἰκουμένην λάμπει ὁ σταυρὸς, περισσώτερον ἀπὸ τὸν ἥλιον. «Καὶ ἔσται ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ τμήν»

9 Τὰ ἀνθρώπων νὰ ἴδωσι πράγματα θέν γίνονται, ἔπει, ἀλλ' ἀν-
τιθέτως. Ἐν ὅσῳ ζοῦν δηλαδὴ οἱ ἀτυχεμένοι, εὐρίσκονται εἰς, ἀνθρώπων, καὶ ὅσα ἔχουν σχέαν μὲ αὐτούς. Ὅταν ὁμοῦ ἀποθνήσκουν καταστρέφονται μετὰ τοὺς καὶ ἐκείνη. Αὐτοὶ δὲ ἡμπορεῖ νὰ τὰ ἰδῇ καὶ νὰ συμβαίη ὅχι μόνον εἰς κάποιον πλοῦτον καὶ εἰς ἀρχόν-
τα ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἴδιον τὸν βασιλεῖα διότι καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν κα-
ταστρέφονται, καὶ εἰς ἑκόντες τὸν μόνον ζοῦνται, καὶ ἡ ἀνταμὴν εἰς τὸν σῶναι καὶ τὸ θομὰ τὸν ἀσημαίνεται. Περιφρονῶνται ὁ κόρη καὶ εἰς ἐνθουσιασμοῦ, ποὺ ἡμποροῦσαν προηγουμένως νὰ κ-
ρηγορήσαν σὺν αἰνέσει καὶ εἰς ἐνθουσιασμοῦ, νὰ μεταπάρουν ὅμοιος καὶ πόλεις, νὰ μεταβάλλουν τὴν κατὰστασιν τὸν πραγμα-
τικῶν, 120 Α νὰ φωνάξουν θόρυβον καὶ νὰ ἀνταλλάξουν ἐκ τῆς ἐξο-
ρίας κατὰδικους. Ἀλλ' ὁμοῦ λαὸς καταστρέφονται, ἔσται καὶ ἡ
προηγουμένη εὐδοκίμοι. Εἰς τὴν περὶ πτωχῶν τοῦ Χριστοῦ ὁ-
μοῦ συνέθη ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον. Αὐτοὶ πρὸ τοῦ σταυροῦ τὰ πρὸ
ἡμεῶν ἐνθουσιασμοῦ ἀπογοητεύονται. Ὁ Ἰουδας ἐνθουσιασμοῦ, ὁ Πέτρος, τὸν
ἡγνήθη. Ὁ ἀπόστολος κατέστη διεσπορησέναι ἀπείματε μόνον
μετὰ τὴν ἐξουσίαν, πολλὰ καὶ εἶχαν πιστεύει, ὁποιοῦντο μόνον
μετὰ τὴν σπαρτὴν καὶ τὸν θάνατον ἔλκει, δὲ νὰ μάθῃς δι. θέν ἡτο
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ σταυρωθῆς, ἡ ἐλὴν κατὰστασις ἔτι λαμπρο-
τέρα φαεινότερα ὑπερέχουσα κατὰ πολὺ τῆς προηγουμένης. Ὁ
καρμυζαὸς τὸν ἀποστόλου, ὁ Πέτρος, πρὸ τοῦ σταυροῦ οὐκ εἰς τὴν
σπέρτην μὲς θυμῶν δέν ἐνέει, ἀλλὰ μετὰ ἀπὸ πωρὴν μυστικῶν
γιν, ἐγχειρῆται δι. θέν τὸν γὰρ ζεῖ. Μετὰ τὸν σταυρὸν ὁμοῦ πε-
ριτρέψαι ἐλὴν τὴν οἰκουμένην. Β' αὐτὸ ἀλλοτρεῶς ἐπαράστασιν

τόσα πλήθη μαρτυροῦν, ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐπρωτίμην νὰ ἀποθνήσκουν
πρὸ νὰ εἴδουν αὐτὸ ποὺ εἶπεν ὁ Πέτρος, φερόμενος τὴν ἀποκλῆν
μὲς θυμῶν. Ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας λαπὸν τοῦ Πατροῦ, εἰσι αἱ χώραι
καὶ αἱ πόλεις, καὶ ἡ ἀκατοῦτος ἐρημος καὶ τὰ μέρη τοῦ κα-
τοικοῦντος διασπρῶνται τὴν πίστιν μας εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον,
ἀκόμη δὲ καὶ βασιλεῖς καὶ στρατηγὰ καὶ ἄρχοντες καὶ ἄλλοι καὶ
δοῦλοι καὶ ἐλευθέρους, καὶ εὐδαίμονες καὶ σοφοὶ καὶ ἄσοφοι καὶ ἐμ-
δαρτοί, καὶ εἰσι αἱ φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ γενικῶς ἐλὴν ἡ ἐκ-
κλησία. Εἰς ἐλὴν αὐτὸν τὴν οἰκουμένην ἐκδόθη τὸ θομὰ καὶ ἡ λα-
ραία τοῦ Χριστοῦ δι. νὰ μάθῃς τὴν σημαία, τὸ C. «Ἐστὶν, ἡ ἀνά-
στασις αὐτοῦ τμήν». Ὁ δὲ ὅπως καὶ ἰδύθη τὸ σῶμα τοῦ Ἐσταυ-
ρωμένου. Ἐνθ' ἡτο μικρὸς καὶ ἁγνός, εἶναι ἡτορ σημαντέρος ἀπὸ
πολλὰς βασιλικὰς ἀγῆς, καὶ τιμωτέρος καὶ αὐτὸν τὸν βασιλὴν
ἐκδόθη. «Καὶ ἔσται ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ τμήν». Τὸ παρὰ τὸν δὲ εἰ
καὶ ὅτι αὐτὸ συνέθη ὅχι μόνον εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μαθη-
τάς τοι. Αὐτοὶ ἐλὴν τὸν σὺνλαβέντο καὶ ἐδιδόκοντο, ποὺ κα-
ταφρονῶντες καὶ ἐφελκίζοντο, ποὺ ὄφισταντο ἡμέτερος δι. νὰ μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ αἵνα τιμωτέρος καὶ ἀπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ βασιλέως.
Ἡ δὲ σημεῖον αὐτὸ πρόφας. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν πόλεον
τὴν Ρώμην, Ὁ ἄλλοι ἐγκαταλείπουν τὰ πάντα καὶ τρέχουν εἰς τοὺς
τάφους τοῦ ἀλίου, καὶ τοῦ σπρωτοῦ, καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ὁ-
κτοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ. Καὶ εἰς τὴν Κωνσταντίνου πόλιν οἱ βασι-
λεῖς, ἐξέρχονται τὴν ἐπιθῶν, νὰ παρὼν τὰ σῶμα τὸν ὅχι πλη-
σιον τὸν ἀποστόλου, ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὸ πρὸθυρον τὸν ναὸν, καὶ
ἐγιναν ἔπει οἱ βασιλεῖς θυμῶν τὸν ἀλίου. Δι' αὐτὴν τὴν τὴν
τοκρὴν εἰς θέν ἀπογινονται, ἀλλὰ καυχόμενοι, ὅχι μόνον αὐτοὶ ἀλλὰ
καὶ οἱ ἀπογονοὶ τὸν. «Καὶ ἔσται, λέγει, ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ τμήν»
τὴν κατενόητες δι. τόσα τὸ μέγεθος τῆς τιμῆς ὅταν μάθῃς δι. ὁ
σταυρὸς ἡτο σημεῖον τοῦ πλοῦτος κατεφρόντων καὶ τοῦ ἀπογοη-
τέρου θανάτου. Εἰς ἐλὴν δηλαδὴ τὸν αἵον τῆς θανάτου τῆς Ἐκ-
κλησίας μόνον ὁ σταυρὸς, ὁ θάνατος ἔθευρεται κατεφρόντων. Ἐν

1. Εἰς τοὺς προσηγόμενους χρόνους, ἔπει ὑπάρχον ἀφ' ἑνὸς
καὶ μαρτυροῦν ἐκείνους ἐπ' αὐτὴν καὶ ἀπὸ τῆς ἐλὴν ὅτι καὶ ἡτο τὸ θομὰ
τὸν. Εἰς τὸ σημεῖον δὲ ἀκριβῶς ἔπει ἡτο ὁ πῶρος πελοῦτο καὶ ὁ σημεῖον
κατὰ τὸν ἀποστόλου 1. ἡ Ἀγ. τὰ τὰ τὰ δι. τοῦ ἐπικρίτης ἐπ' τῇ θε-
αὶ καὶ καὶ νὰ καὶ κατεφρόντων κατὰ τὴν τῆς. Ἀγ. καὶ τὸ πρὸφας αὐτὸν
ἐλὴν. Κατὰ τὴν ἐλὴν καὶ τὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἐλὴν εἰς τὸν ἀπο-
στόλου ἔπει εἰς τὸν κερμῶνρον μῆμα τοῦ ναοῦ τὸ Ἀγ. ὅτι ἐλὴν
ἐλὴν καὶ ἐλὴν ἐλὴν τὸν φωνὰ καὶ δι. νὰ ἐλὴν τὸν τοῦ ἐπικρίτης ἐλὴν
πρὸν τὸν. ἡ ἐλὴν ὁ φωνὰ εἰς τὸ πρὸφας κατὰ τὸν ὅτι εἰς τὴν
καὶ, ὅτι εἰς τὸν φωνὰ ἐλὴν καὶ ἐλὴν

[illegible]

ἡ ἀρετὴ τοῦ ἡσυχαστοῦ καὶ εἶναι ἐν ὅλοις ποθῆτο, καὶ περὶ ἡσυχίας.
Β ἔν τῃ δυνάμει αὐτοῦ πρὸς ἐστιασίαν, ὅθεν εἶναι μεγάλη

[illegible]

και πέτρας ή μεταβολή της πορείας του άγίου και το μένος που διενέμει επί σαράντα έτη εις τόσας χιλιάδας Ιουδαίων, και ό νόμος και άλλα θαύματα που συνέβησαν εις την έρημον και εις την Παλαιστίνη, αυτά τά κατόρθωσεν ό σπουδός, όχι εις έν μόνον έθνος άλλα εις όλον τον κόσμον, ό σπουδός, το καταπραμμένον σύμβολον, που όλοι τό άπόφωγον και όλοι άπορήγοντο τον δι' αυτόν θέκτον, ό σπουδός C τό έπενεθίσαν σμιδόλον αυτός λοιπόν επέπλεε μετά τον θάνατον του σπουροθένης να γίνουν όλοι μέ πολύην εύκοιλον Όχι, δε μόνον αυτά, έλλα και όσα συνέβησαν κατωτιν άποδεδειγμένων την ένδοξον του Διός διέκλυον την σκουμμένην που ήτο άγνος, έ, προς την άρετήν και εύρίσκοντο εις κατάστασιν πνευματικής έρημικεύσεως και δεν τερβάνε κανείς να παραγάγη κάτι καλόν, άμέσως την μετέβαλεν εις παράδεισον και εις παύσησαν μαγείας Και αυτό τό προείπεν ό προφήτης λέγων τά εξής: «Ευφράνθητι, σιέρα, ή σή σκουμμένη ρήξον και βήσων ή σήκ δόξουσι, ότι πολλά τά έκνην της έρήμιας μάλλον, ή ής έχουσης τον άνδρα» (Ήσ 54 1) Τό ότι δέ άφού την έκαμν τον μον D της έδωκε νόμον, πολύ καλότερον άπό τον προηγουμένον ούτε αυτό τό έσπασθησαν οι προφήται Και κύριος τί λέγων εις της προφητεας τω: «Διαθήσεται αυτοίς διαθήκην καινήν ου κατάν διαθήκην την παλαιάν τοις πατέρας αυτών, έν ημέρα επ' αμν βαλμένου μου της χειρός αυτού εξαγαγείν αυτούς έν γής Αιγύπτου ότι αυτοί ουκ ένέμυσαν έν τη διαθήκην μου, καίην ή είρησα αυτοίς, λέγει Κύριος "Ότα αὐτοί ή δ αθήκη ήν διαθήσεται αυτοίς, διδούς νόμους έ, την διάνοιαν αυτών, και επί καθέδραν αυτών επι γράψαι αυτούς» (Ήρ 31 32) Κατόν γ δέ δηλώνων και την άμασιν μεταβολήν E και την εύκαιαν της άποδοχής, του χιρίσματος ως έλεγε: «Εσ ου μη διαδάσσω έν καστο, τον πύργον αυτών και έκαστος τον αδελφόν αυτών λέγων, Γνωθ τον Κύριον έ, πάντες, ειδήσωσι με άπό μακρού αυτών έως μεγάλου αυτών» (Ήρ 31 34) "Ο έπρόκειτο να δώση εις ένας άρεσιν των άμασιών μετά την έλευσιν του, και αυτό τό προείπεν ό προφήτης λέγων τά εξής: Αὐτη ελπίς ή καρ' έμοι διαθήκη, έτιον άφελωμα - ως άνομος αυτών και των άμασιών αυτών ου μη μνησθί έ, Αὐτό ή) Αὐτό έμπορεύσε να υπάρχη κάτι ασφατερον αυτών, δέ τά των προφητιών διαλάθη σιτών ένεφάνισε την κλήσιν των εθνών την υποσχέτην ου νου νόμου έταν το παλαιόν, τί, σκουμμένη της άπεροχής, την χάριν αυτών που άπ' απουσαν και την δια τού θαύματος γενόμεν την άρεσιν.

573 A 11 Της δέ αυτός ένήγγηκε αυτα εως ο ίδιος, θα

έβη κατόπιν και ός Κριτής, πρότερον πώς και αυτό τό προφητεύον Όπτε αυτό διαλάθη το πατέρας έλλα έλλοι μας παρουσιάζουν τό σχήμα μέ τό έποσον πρόκειται να έβη, έλλα δε προφητεύον αυτό δια λόγον "Ο άποκατή διαλάθη ένω έζώσκει έν μέση βαρβαρίαν, των Βαβυλωνίων, τον αιδε να έρχεται επί των νεφελών και άκουσε τά B κα τά λόγια του προφήτου "Εθάρουν, λέγει, και ίδου ή, υιός ανθρώπου έρχόμενος επί των νεφελών, και έσθασε, ένω, του Πιλατού των ήμερών και άναβον αυτόν προσκυνήτην και αὐτὴ έδόθη ή άρχή και ή βασίλεια, και πάστες οι λαοί, και και τλήσονται αὐτὴ δουλεύουσιν» (Ήαν. 7, 13) B Παριστοῦν δέ κα τό δικαστήριον αυτού λέγει: «Εθάρουν ένω όστι θρόνον επέθησαν, και έβλεο άνασχεθρην και ποταμός πυρός εβλεον εμπροσθεν αυτού χιλιάδες έλε τούτων αυτών και μύρια μυριάδες, παρεστήμασαν αὐτὴν, Συγχρονως δε βεβαιώσε και την τιμήν, την όποιαν δέ έχουν οι δικαιοι και λέγει: «Κα τό κρίμα έθεσαν άγριοι Τύφιστοι, και την βασιλειαν κατέσχον οι άγιοι» "Ο Μαλαχας έπ' αὐτὴν, παριστά ότι τό δικαστήριον έκείνο δέ γίνη και δια τωρίς λίγων: «Ιδοι αυτός εσπορευέται ως εὐρ χιονεύτεριου, και ός πόδα πλανώντων» (Μαλ. 3, 2) Είδεις με πόσον άκρίβειαν οι προφήται έπρόφησαν C και διακέρυσαν αὐτὴν του έπρόκειτο να συμβούν Πώς αὐτὴν τωμάς άκρίβη να άπιστής, ένψ έχει τόσον μεγάλως άποδείξει της δύναμεις του τάς προφητεας που έλεχθήσαν πρ' αν από πόση έγη, και έλίπε: την πραγματοποίησιν αυτών χωρίς την παραμικράν παρέκκλισιν, "Ότα δε οι προφηταί δεν είναι ειδικά μας κατασκευάσματα, τό μαρτυρῶν αὐτοί που πρόκει είχαν τά βεβαια των προφητιών και τά έχουν άκρίβη και ήμερον, και που ένψ είναι, έχθροι μας και άπόγονοι - έν σπουρωδόν έχουν έν τούτοις τά βεβαια και τώρα και τά διατηροῦν Πώς ένω, δεν πιστεύουν έμπροσθεν άφού έχουν τά προφητικά βεβαια, "Όπως και τότε που ένψ την έβλεπαν να πραγματοποιηθί δεν έπιστησαν δι' αὐτὴν έμεις δέ, εύθύνεται, ό οί πιστεύοντες έλλα αὐτοί που ένψ είναι καταμνησήμερον δεν βλέπουν Δότι και τον κόσμον τούτον τον παρουσιάζουν εις άφρικανόστον άρεσιν D και από παντός άρεσιν τάς φανίας του που διακέρυσαν τον δημιουργόν Και ένω άφελωμα άνθρου ποι, έκ των όποιων, έλλοι μέν ισχυρίζονται ότι τά πάντα παρήχθησαν αὐτομάτως, έλλοι δέ - όσα έβλεπομεν δεν έχουν δημιουργηθί, έλλα άποδείξαν την δημιουργίαν αυτών και την πρόνοιαν εις τας δαίμονας, και έλλοι εις την τύχην και την εμμερμένην να εις τας παρεσθας, τον άστρον δ' αὐτό έμεις, δεν πταται ό δημιουργός, έλλα ή κατηγορία έφάρκε αὐτούς, οί όποιοι, μετά από όσα φάρμα

ποὶ ἀνέστησαν· αὐτὰ δ' ἔτι μόνον δὲν ἔχοντες τὴν ευθυμίαν τοὺν καὶ δὲν θάλασσαν· αὐτὰ τὰ παθημάτων τὴν ἀλλὰ καὶ ἔχοντες καὶ ἀναρτοῦσαν καὶ ἔχοντες. Ἐκεῖ δ' αὐτὰ μαρτυρεῖ ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος, λέγοντι οὗτοι τὸν ὀνόματι τῆς περιουσίας τὴν ἔδεχοντο καὶ τὴν ἀναρτοῦσαν (Ἀφ' ἧς) ἃ τοὺς δίδωσιν, δὲ ἃ ἁπλῶς εἰς τὸν δίδωσιν τὴν Πρωτοῦν λέγει. δὲ ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῆς ἀντικρίσεως τοῦ Σανκτοῦ ἀντικρίσεως μὴ γὰρ, ὅτις ἡ ἀντικρίσις καὶ ἀντικρίσις, δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ (Πρὸς 3, 4), ἃ τὸν ἑαυτοῦ τὸν δὲ λέγει, πάλιν ὁ Παῦλος· Ἐπειδὴ ἐν τοῖς παθήματι μου, καὶ ἀντικρίσις μαρτυρεῖ τὴν ἀντικρίσις τὴν ὀνομα τὸν Χριστοῦ ἐν τῇ ἀντικρίσις (Κολ. 1, 24). Διότι, δὲ ἀντικρίσις τὸν ἑαυτοῦ ἐκ τῶν παθήματι ἀφ' οὗ καὶ ὅταν ἐπὶ τὸν ἀντικρίσις τὸν θάνατον ἐχ' μόνον ἔχειν πάλιν ἀπὸ ἀντικρίσεως καὶ τὸν ἀντικρίσις, καὶ μαρτυρεῖ τὴν ἀντικρίσις· δὲ ἃ ἀντικρίσις μου ἀντικρίσις, ἀντικρίσις ἀντικρίσεως ἀντικρίσεως ἀντικρίσεως λέγοντι τὸ ἑαυτοῦ· Ἐπειδὴ καὶ ἀντικρίσις πάλιν ἡμῶν τὸ δὲ ἀντικρίσις καὶ ἑαυτοῦ καὶ ἀντικρίσις μου (Φιλ. 2, 17, 18). Τὴν ἀντικρίσις, τὴν μου καὶ ἀντικρίσις ἀπὸ τῶν ἀντικρίσεως· Ὁ ἑαυτοῦ, ἡ ἀντικρίσις ἀντικρίσεως, καὶ ὁ ἀντικρίσις τῆς ἀντικρίσεως ἀντικρίσεως ἀντικρίσεως (Ἡ' Τμ. 4, 6).

[illegible][illegible][illegible]

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Χρυσόστομος έχει εκφανήσει δύο λόγους εις τὸν Ιερομόντην Βαβύλαν. Εξ αὐτῶν ὁ δεύτερος ἐπιγραφόμενος εἰς τὸν μακάριον Βαβύλαν καὶ κατὰ Ἰουλιανὸν καὶ πρὸς Ἕλληνας εἶναι ἐκτενὴς ἀπολογητικὴ πραγματεία, καὶ διὰ τοῦτο συνεκδίδεται ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἐνέραν περὶ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Ὁ πρῶτος λόγος θὰ ἐκδοθῇ κατὰ μετὰ τοὺς ὑπολοίπους λόγους τοῦ Χρυσόστομου εἰς τοὺς ἀντίους μάρτυρας.

Ὁ Χρυσόστομος λαμβάνει ἀφορμὴν ἐκ τῆς ζωῆς καὶ τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ιερομόντηρος θαυμάτων, διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν εἰδωλολάτρων, κυρίως δὲ τῶν ἐπιδικασάντων τὴν ἐπιναθῆσιν τῆς εἰδωλολατρίας αὐτοκράτορα Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην. Ὁ Βαβύλας διετέλεσεν ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας (244-250) διαδεχθεὶς τὸν Ζεδόν. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐποίησεν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀντιοχείας συνέβη τὸ δεῖξαι. Ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Ρωμαίων συνέηρε συνθήκην μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν περὶ διακοπῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν. Πρὸς κατοχύρωσιν δὲ τῆς συνθήκης ὁ Πέρσης βασιλεὺς παρέδωκεν ὡς ἐνέχυρον τὸν υἱὸν τοῦ παιδίου ἀκόμα εἰς τὴν ἡλικίαν. Ὁ ἄγιος τὸν χαρακτήρα αὐτοκράτορος κατεπέστησε καὶ συνθήκας καὶ κατέφατε τὸ ἀνήλικον καὶ μὴ δυνάμενον νὰ ἀμυνθῇ παῖδον. Μετὰ τὴν διαπραξίαν δὲ τοῦ ρωμαίου αὐτοῦ κακουργήματος, χωρὶς σιδήσαν τῶν συνειδήσεως, ἐτολίμασθε μετ' ἑλπίς τῆς βασιλικῆς συνοδείας νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν υἱόν. Ὁ Βαβύλας ὅμως δὲν υπελόγησεν οὐτε τὸ μέγεθος τῆς ἐξουσίας τοῦ κοσμοκράτορος βασιλέως, οὔτε τὸν θάνατον κεραιήρα τοῦ οὔτε τὴν οὐνοδείαν ἀλλὰ μετὰ πρῶτον καὶ θάρρος τὸν ἔξεδωκεν ἐκ τοῦ ναοῦ μετὰ συνέπειαν νὰ φυλακισθῇ καὶ νὰ θανατωθῇ ἐν συνεχείᾳ.

Τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου μετέφθρεν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας εἰς ναὸν ἀνεγερθέντα εἰς τὴν προάστειον Δάφνην ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶσαρ Γάλλος, τὸ 351. Ὅταν δὲ τις ἐγένετο αὐτοκράτωρ ὁ Ἰουλιανὸς ἐνίσχυσε τὴν εἰδωλολατρειάν διὰ ποικίλων μέτρων ἰδίως δὲ διὰ τῆς διοργανώσεως θυσιῶν εἰς τὸ ἐν Δάφνῃ ἑστὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. Κατὰ μίαν πανηγύριν λοιπὸν τὸ 362 ἀπατήσας ὁ Ἰουλιανὸς χρησμόν ἐκ τοῦ Ἀπολλωνος, ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν δι' ἐμπροσθέντα ἡ χρημαδοδοσίαν. Λόγω τῆς ὑπέρδεας λεηστῶνων ἀληθεῖς τοῦ ναοῦ. Διετάξεν ἀρῆσαι, ὁ Ἰουλιανὸς τὴν μεταφορὰν τῶν λεηστῶνων τοῦ ἁγίου εἰς τὴν Ἀντιοχείαν ἀλλὰ τὴν ἰδίαν νύκτα ἐπεήλασαν κεραιὸς κατέπεσεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸν κατέκαυσεν.

Με απαρτην λοιπων, α' ηθεσσοδια εκ της ζωης και ια
μετα τον θάνατον θανατα του Βαββαλα παραλλαλαίει ο Χρι-
στος, οποιος την εν τω Χριστώ νιανην ενκενένην δύναμιν προς
τάς ύπανάς της ειδικολογίας την πανουργίαν των πειρών
των ειδικων και την ειδικεισθίαν τελειάς άδωντην του
Γουλιανού να αντιμπεσιση την δύναμιν του Χριστού Αβιγ
καθιστούν αωστήν εν τη παρηγοία, ην ηθεσκενικον οι δικαιο-
γυντες, και εν τοις θάνατοις τα οποία έτέλει, η μετά τον θά-
νατον των. Η πραγματική πλνίττει, και εφτεκεν, την εν τη
πνιθ θεσπετιν του Χριστού προανημετακ επιρροήσαν απολο-
γητική επιμερομολογία.

Εξαρτημένη ή δεσφ. 392. Προβληματικός είναι ο προσδιορισμός του αυτοκράτορος, τον οποίον εξέδωκεν ο άγιος Βασίλειος εκ του ναού "Ιουκ πρόκειται περί Φιλίππου τοῦ Α' (Αρσίου 244-249). Ο Εὐσεβίος παραδίδει, ὅτι ο Φίλιππος ἦτο Χριστιανὸς καὶ ὅτι ὅταν ἐπισκεφθεῖ κατὰ τὴν Ἀσπρὴν τὴν Παύσα τὴν Εκκλησίαν διὰ τὸν προσευχόμενον ἡμιποδὸν ἔπ' αὐτοῦ ἐσκαπόθη. Ἠνωγράφη διὰ ἐξουλογομένη προσηγορίαν, κ. λέει ἡ ἑρμηνεία, ο ἡλικόμορος, ὅπερ ἔκρινεν εὐχάριστος, καὶ κοῦσαν εὐσέβει (Εὐσεβίου. Εκκλ. Ιστορία 8, 34). Ταῦτα δὲν συμφωνοῦν πρὸς ὅσα περὶ ἐμάνου ἀντιφράσεις τοῦ Βασιλείου λέγει ο Χρυσόστομος καὶ περὶ θανάτου καὶ κατ' ἐνάλιον τοῦ αὐτοῦ Βασίλ. Εὐ. ἡρόδοτος διὰ τοῦτο καὶ ἔπ' αὐτοῦ κανὼν διὰ πρόκειται περὶ τοῦ διαιδευθέντος τὸν Φίλιππον Δ' κιοι, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ αὐτοῦ ἄλλωστε κέρραται μορτορῆσας ο Βασίλειος, Εὐσεβίου. Αὐτοῦ 6, 39). Δι' αὐτοῦ ὅμως ἐνταῦθα ἄνερπει ὁ γεγονός ὅτι ὁ Δέκατος ὅς ἔχει ἀρχὴν ο αὐτοβαστορὸς διωκτικὴ πᾶν Χριστιανισμὸν καὶ ἡ προσέδοκίς τοῦ αὐτοῦ ἄντων εἶναι ἐπιμένον αὐτοαυτοῦ. Ἄλλωστε κατὰ τὸν Ἀργέντιον τοῦ Χριστοσφοῦ ἀντίκεινται ὅτι ἐκείνησθε βασιλεῖς, ἐκ τὴν πὸ τὸν Βασίλειον πομῆται ἐκ τῆς οἰκίας ἔξελεσθ' διὰ καὶ μὴ μετασφύρην τὴν πνευματικὴν τὸν ὁσθένειν ἐκ τοῦ αὐτοῦ. (Ο Σ ναοκρίστης διηγουμένος τὸν ναοκρίστην τὸν αὐτοῦ Βασίλειος, ἐροῦντος τὴν ἀντ. Σεπτεμβρίῳ ἀνομῶς ἐν τοῦ αὐτοῦ ναοκρίστην. Ὑπὸ τὸ ὄνομα ὁμοῦ αὐτοῦ δὲν ἔσκειν αὐτοκράτορας κατὰ τὴν ἐν Ἀλφῶν περὶον. "Ιουκ ἐν ἐντὶ μῶν ἀρῶντων ναοκρίστην ὄνομα τοῦ Δέκτου καὶ μετασφύρην κατὰ τὴν ἐν τῶν νῦν αὐτῶν διήγησιν πᾶν βασιλείαν τοῦ αὐτοῦ καὶ Ναοκρίστην.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν ΖΗΣΗΣ
Δρ. Θεολογίας

2 ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΝ ΒΑΒΥΛΑΝ
ΚΑΙ Α ΙΟΥΔΑΙΟΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ

536 B 1070; x y - 0 v i x x x
ρ ο ν Β α β β λ α ν χ χ : i , α ν τ σ ν
τ θ j l o u A x ν θ κ κ υ δ ν ε δ ο η
λ ο λ α - ρ @ γ

[illegible]

[illegible][illegible]

2. Ἀντιθέτως ὁ Κύριος πρὸς Ἰησοῦν· Χριστὸς οὐδέποτε ἐντολὴν δὲ καὶ πειρασμὸν ἔθηκεν· Ὡς δὲ εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ τὸ ὅτι τὸν αὐτὸν ἐπιτελέσασθαι θαύματα δοκῶσαν προκρινέσθαι καὶ πιστεύουσιν· οὗτοι εἶναι ὅθως καὶ διὰ τὴν ἐντολήν περὶ ἐπιτελέσεως θαυμάτων· Ὡς αὐτοὶ μὴ τὴν ἐλευθέρωσιν καὶ κατήχησιν τὰς ψαλας αὐτὰς τὸν δαίμονιν. Τὸ πλέον θαυμαστὸν δὲ ἐν προκειμένῳ εἶναι δὲ ἀπὸλυτὸν ἀπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ ἐξάρσεων τυραννικῆς τῶν δαίμονιν· ὃ μόνον ἤθελε ποιεῖν προσηκόντως αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ποῦ τὸν διαλασσοῦν· Ὁ αὐτοὶ πάλιν οὐδὲ οὐδεὶς αἰδωμένων τὰ ἐκείνων· ἀλλὰ προσηκόντως νικᾶσθαι ἡσυχᾶς καὶ τῶν βασιλῶν τῶν Τόκων βασιλέων, φιλοφρονεῖν ἐν ἐποικισίαις, πρὸς τὸ γένος καὶ Αὐτοὶ τὴν συμφέροντι καὶ ἐπὶ τοῖς πρὸν εὐδοκίαισιν ἐπεστέλλουσιν· ἐς τοὺς ψέλους τῶν οὐ θαρσύνετο ἀπὸ πολλοτέρων ἀνθρώπων, τοῦ ὀδύσθαι, τοῦ Β' Διότι ἐπὶ οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον τὸν θεὸν ἐνεργήσαντες· ὁ μόνος ἡγεμόνων αὐτῶν, ποῦ τοὺς ἐξάρσας καὶ τοὺς ἐπιβουλεύας· καὶ τὴν οὐρανὴν καὶ τὸν ἔκρινον ποῦ ἐπὶ ὁ Χριστὸς ἐπέτελλε ἀπὸ τῆς ὑποχρέωσης τῆς ἀφ' ὧν, ἀπ' ἧς ὅσως καὶ αὐτοὺς ποῦ τοῖς ἀπὸ σπέρματος. Τὴν θαυμαστὴν ἐπαγγελίαν αὐτῶν ἐρμήνησεν, τὴν περιποίησιν νόμου τοῦ θεοῦ, τοῦ καὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐπετέλλει καὶ ἐκ τῶν ἑνῶν, δακνύντων δὲ αὐτοῦ ἐπὶ οὐ μὴν τὴν αἰδωμένων ἐπὶ τὰν ἀνὰ τὴν ἐκείνων καὶ καὶ ἀποσπέρων τοῦ γένους καὶ καὶ διὰ τοῦτο ἀντιπαρατίθεται καὶ τοὺς διὰ τοῦτο τὴν ἐκείνων τοὺς θῶν ἀλλοτρίους.

[illegible]

[illegible][illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible][illegible]

κατασκευάζονται και θρασυότητα της θ' αντοχής, και ελλείψιν αγιότητος, και άσχημιαν και όλα τα παρώσια εκτός από υακρότητα. Επειδή δηλαδή ότι η ψυχή αυτού που πρέπει να επιδοθή εις το έργο, του άεργου τον άλλον πρέπει να μη έχη καμμίαν σχέσιν με την θρασυότητα και την άσχημιαν, αλλά να κρατήται η δραστηριότης της εντός των φυσικών διαστάσεων των λόγων και των πραγμάτων διότι και οι άστροι όταν παύει να άποκόμουν τα σώματά μίλη ή να κατεβαίνουν τα πυρσόντα, άνακαταβαίνουν την θρασυότητα, άπό προηγουμένως καταληφθέν από θύμωσιν, άλλ άκριδώς προσέχουσιν εις αυτόν την τριτοψαν να διατηρήσουν εις ήρεμια τον γόνυ των. Επειδή μετ' άποδοή ή ταραχή των εις θάρος της τάχους των. Εάν δε, προκειμένου να θεραπεύσιν κανείς το σώμα έχη ανάγκην ουκ εις ήρεμια, πού να κατατάξωμαι πός μου, αυτόν και έκταπει της ψυχής, και πόσον σύνεσι να άποκτήσωμαι άπ' αυτόν. Άσφαλώς πολύ μεγαλύτεραν και μάλλον τίστην δοτην έπαιθε έν ο άγαθός έκείνος μαρτυρ. Αυτό με τον τρόπον πού έδωδ ήξε, από τον ερύν χάριν τον άλλον έκείνον βασιλέα είναι νύσων να μάς θέσεν άρα και κανόνες, δικ να λαμβάνωμαι εις αυτόν τα μέτρα κατ' άναλογίαν και δικ τάς άλλας ενεργείας. Καί πρηνεται μέν το γεγονός ως έν μόνον κατάστημα, έν όμως το άναλόγη κανείς, δικ της σκέψης και το άναπόλη ή άπ' άλλας της πύκνωσης. Επειδή να το ήμ με άκριδισαν, θέ ειρή ή ανυπαρχει και δευτερον και τριτον αγαθόν και πολλός θρησκυρός ήφελειας. Διότι αυτός που έβελόχθη, τότε ήσ δειδώς ής, αυτοί που έκέρδιπιν όμως εις αίτιας του ήσαν πολλοί. Εξ αυτών δηλαδή που ήσαν υπό την έξουσίαν του υράρχου, και ήσαν οι περισσότεροι από τους κατ' ο νόμος της γης, άσσι δέν ήσαν Χριστιανοί έβελόγησαν και άβουμιασαν έσαν διειδίσωσαν με πόσον θάρος έρωδιανεν ο Χρ στός τους πιστους του περιεφρόνησαν την δουλοπρέπειαν της Ιουδαίας ήν τ' έσται, και την άνελευθερίαν και απελευθέρωσαν, άντελήθησαν τότε διαφορά υπάρχει μεταξύ της ευγενείας των Χριστιανών και της αίσχνης των είδωλολατρών. ⁵⁴⁸ Α. Διότι ας αυτούς, όσο έχουν άναλβει, κρατικά καθήκοντα υπερεπών τους θρασυούς περισσότερο και από τους θρασυούς περισσότερο και άπ' αυτά ά κλήρη τα είδωλα. Εξ αυτών, δε τού προς του, βασιλέως, πόσον ήγηρε τον τα είδωλα. Έπει οι δικ ήν είδωλων λατρευμένο πονηροί άκαίματος χρεωστών χάρη εις τους έκείνους, διό την προς αυτούς, τρυφήν. Έσαν όμως, ουδέ να γόνυ έκείνους κάποιος που δέν είναι είδωλολατρες, τότε έν εισέληθ κανείς εις του, πούς ήν είδωλων, ής άντερύσθη εις όλα τα μέρη, των αρχών να έχουν απώλεια αι αρχών να ήσαν τα εν, και να άνακάθεται εις τα είδωλα πόση σάβην ήσσε να με σκεπτε ούτε ή μνη, ούτε οι άσφαλισμο ούτε τα

έλλα, μετ' το πρώτου. **Β** Έκ των άνωθεν άσ μερικά μόνον άσ λεψία διασφόντα διότι, το περισσότερο μέρος έχει σπάσει. Άλλοι δε καλύπτοντα γύρω γύρω από τον πυκνόν άγρόχοντα ήσσι αυτοί που δέν ήρε, καίμει, ότι αυτό που έλαπτε είναι πούρος καμμίς. Αυτό δε έφελίεται εις το έτι καλύτερα δ' ά της ασ τριας των είδωλων ήμπερόσαν να κατέ τον βοα ήμειν και να γρηζούν τους στομάχους, τον, τώρα όμως δ' ά πόσον λόγον να καν ράζοντα. Διότι με το να ήγηρε τον τα είδωλα και να καταταξομούντα δε, περιμένουν άσφαλώς καμμίαν άρσθη ήν αυτ' άπό είναι ήμα και ήτοι. Εκείνο δε που τους πεθεί να λατρεύουν, η περικεινός τα είδωλα είναι ο προς αυτά σεβασμός των αρχόντων και αυτοί, όμως, έχει άρα έκείνους. **Γ** διότι οι βασιλείς ήγιναν αν νίτοι και προτινούν τον ήτον του Θεού.

Δ Εξ της ής ής μας όμως πόσον έν σημαίνει τα είδωλα και άκριδώς τα άντίθετα. Έπει δηλαδή άναβή εις τον θρόνον χριστιανός βασιλευς, τότε οι Χριστιανοί άπειλούν τα της π' στω, των με περισσότεραν ραθυμίαν. Η πρόσδος της άπτης, που από το να στήριζεται εις τάς τιμάς των ανθρώπων. Έτσι όμως, κα α λάθη, την έξουσίαν κάποιος άσπής, που μάς κατατρέχει με όλα τα μέσα και με, περιβάλλει με ευπρόσθιγτοι, τιμωράς, τότε τροχό πτα, και η νεται καμμιότερα ή πτα, όμως, τότε είναι καμμις δικ έρωδιε και, πρόσας, τότε έδιδον άφορμα, δια πρηνεται, και η ρουήτου, και κάθε άνδραγαθία. **Ε** Αν δε είπυ και, δε κα τω με ύπάρχουν πόλες που έπιδεικνύουν τάς αυτές δεσιδωμονα, και με έπικρινται λατρευται, α είδωλα, έν πρώτοι, αυτοι μαρτυρται εύκολα διότι είναι πολυ ελπίται, έπειτα ούτε η αυτο δέν άνα τρέπει τους λόγους μου διότι ή ήσσι καταστάσις συνήχεται κα' άπ' του κας ήσσι, πούς εις του τωρε τα είδωλα α κατακινεί της πόλεως. Έπάρχει άκμή και άλη ατα, ή, λατρευται, των βασιλέων η, κρατάται δηλαδή και α διασφόντα, του γινονται καθή ιερών, και καθ ήλη την άρα και τον, καμμις τα μουκα άρα να οι άνασχ, το λόγ, και α άνασχ, το πρόσ, η πολυπραγία μάχρη σι η ου να σπάζη το στόμαχος, ή η ανοσιήσια από τ' ή μνη και τελειώ, η διακράτη, κάθε είδου, χερσόντα. Αυτά, α, ει ήρη, σκεπτάται συνκρατού και δικ πούς άκμή την πλάτην η όποια ήδη, πρό πολλού έχει άρσσει, να σφηνή, η πούς από ραι δηλαδή, άπό έι λέξουν αυτούς, που εις ατ'α, ή άσχημιαν, ήν επήλθον της πέντας τους έχουν, να παρατατα κα ως κάποιος πού περιτριγγύουν τα τραπέζια. Άρα, δε παρινε κωκων του, σκεπάζουν συν με α περιστερματα των κωκωνών έκπουν του, πρηνε εκπύουν κατέπν εις κάθε είδου, εκόλησιν. Ημεις, όμως, πού ήσσησιν άπ' εις δικ ταυτός, α, άνοσιήσις της ⁵⁴⁹ Α. αυτ'α,

κός. Ὅτι δὲ οἱ πνευματικοὶ γινώσκοντες προτιθέμενοι περισσώτερον ἀπὸ τοὺς σαρκικοὺς τὰ λέγει ὁ Παῦλος· «Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;» (Β' Κορ. 11, 29). Αὐτὸς ὅμως μὴ δεικνύει μάλλον τὴν ἰσχύα τῆς φροντίδος, ἀν καὶ δυσκόλως οἱ σαρκικοὶ πιπίερες θὰ ὤκλειον ἔσαι· ὅς δεχθόμεν ὅμως εἰς φθάνον μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου. Πρέπει ὅμως τώρα νὰ παρουσιάσω τὴν μεγαλειότητα τῆς φροντίδος. Πῶς λοιπὸν θὰ ἀποδείξωμαι τοῦτοι; Ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ Παύλου πάλιν καὶ ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ νομοθέτου Μωσέως. Τί λέγει λοιπὸν ὁ Μωσῆς; «Εἰ μὲν ἀφίχῃ αὐτοῖς τὴν ἐπαγγελίαν, ἀφ' ἧς, εἰ δὲ μή, καὶ ἐξέλειπον ἐκ τῆς οἰκίας ἡς ἐγγράφετο» (Ἐξοδ. 32, 32). Δὲν ὑπάρχει πατήρ τοῦ θεοῦ προτιμῶν νὰ καταστραφῇ μαζί με τὰ τέκνα του, ἐν τῷ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπολαύσῃ ἀμέτρητα αγαθά. Δ' ὁ δὲ ἀπόστολος ἐπειδὴ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Χάρτις, ὑπερέβη καὶ αὐτὴν τὴν φιλοπορίαν διὰ τὸν Χριστόν. Διότι δὲν προτιμῶν ἀπὸ τῶν νὰ τιμωρῇ, ἢ μαζί με τὸν ἐκείνους ἕως ὁ Μωσῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ καταφύγῃ νὰ σωθῶν οἱ ἄλλοι, αὐτὸς ῥήκατο νὰ ἀπολαύσῃ λέγων· «Ὁ γάρ μου ἀνέθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου τῶν κατὰ σάρκα» (Ρωμ. 9, 3). Τόσον μεγάλη εὐσπλαγχνία καὶ φροντίς ὑπάρχον εἰς τὴν ψυχὰς τῶν ἁγίων. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ ἅγιος Μωσῆς τοῦ δαδῆος ἐλέειν τὴν καταστροφὴν τοῦ βασιλέως νὰ προχωρῇ περισσώτερον. Διότι εἰς ἐπράξιν δὲν τὸ ἐπράξιν μόνον ἀπὸ ἀγκυρώσεως διὰ τὴν καταστάσιν τοῦ καὶ. Εἰ δὲ ἀλλὰ παρακινούμενος καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν βασιλέα συμπαθείαν. Διότι μετὰ τὴν ὕβριν τοῦ κατὰ τῆς λατρίας τοῦ Θεοῦ, ἐνθ' ὅν ἐξέλειπον εἰς τίποτε ἐκείνην, ὁ Πίος περιεβλήθη ἀπὸ ἀρετῆς δευτέρας.

11. Διὰ τοῦτο ὁ ἅγιος, ὅς πατήρ τοῦ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα του, ἐλέειν τὸν ὑβριστὴν βασιλέα νὰ ἐξηγητῇ ἐξ αἰτίας τοῦ θυμοῦ του πρὸς τὸν γκαρμέν. Ἐρπονίως νὰ συγκρατῇ τὴν περιβόητον καλπικαμένην ἐπιδείκναι νὰ εὐνῇ γινώσκῃ διὰ τῆς ἐπιταγῆς, ὡς θυμῶν ἐλογον. ὅς Α' Δὲν ἔφησεν ὅμως ἐκεῖνος ὁ ἄβελος, ἀλλ' ἐβόηκε τὸν γαλινὸν καὶ ἀντιτάξῃ καὶ ἀντὶ νὰ σαρπῇ λογικὰ κατελήθη ἀπὸ θυμὸν καὶ μανίαν καὶ ἔπεσαν εἰς τὰ δάκρυα τῆς χειροτέρας ἀπολαύσεως. Ἀποφαιλέτω τὸν ἅγιον καὶ διέταξε νὰ ἀγγεῖνθ' ὁρμῶν εἰς τὸν ὕμνον τοῦ θανάτου. Καὶ αὐτὰ καὶ ἄρτιοντες εἰς τὴν πραγματικότητα ἦσαν ἀντίθετα ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ἀρκαινίου εἶναι γίνονται. Διότι ὁ δαίμων ἅγιος ἐλύετο διὰ μίαν ἀπὸ τὰ δακρυὰ καὶ ἀπὸ τὰ δακρυὰ καὶ ἀπὸ τὰ πολλὰ χειρότερα τοῦτον. ἀπὸ τὰς φροντίδας ἀγαθῆς καὶ τοὺς πόνους καὶ ἀπὸ τὰ δακρυὰ καὶ μὴς περιουσιάζουντες εἰς τὴν φθαρτὴν μας ζωὴν. Ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐνέχοντες εἰς τὴν αἰσθητὴ καὶ ἀπὸ αἰσθητὰ δακρυώματα περιεβέλλαντες εἰς τὴν πραγματικότητα ἀπὸ ἄλλα

πλεονέκτηρα ἀρετῆς, ἐκτεῖντο δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἄλυσιν τῶν ἀμαρτιῶν. Εἰσελθὼν ἐπὶ τὸν κοῖτον νὰ ἀποβῇ διὰ ἀφογῆς ὁ ἅγιος, ὁ παρατάσας νὰ ἴδωσιν τὸ σῶμα τοῦ μαζὶ μετὰ τὸ δακρυὰ του, διὰ νὰ δείξῃ εἰς τὸν καὶ τοῦ θεωροῦνται ὡς ἐπικειμένης, ὅταν γίνονται διὰ τὸν Χριστόν, εἶναι σιδηρὰ καὶ λαμπρά, καὶ ἐπικειμένης αὐτὸς καὶ τὰ ἁγίατα πρέπει ὅχι ἀπὸ τῶν νὰ μὴ ἀσθενεῖται, ἀλλὰ καὶ νὰ καυχῆται, μερούμενος καὶ εἰς αὐτὸ τὸν μακάριον Παῦλον, ὁ ὅποιος ἀνακρίτως πρὸς ἑλπίς τὰς κατευθύνσεις τὰ στίγματα, τὰ δακρυὰ, τὴν ἄλυσιν καὶ ὑπερβαίνει καὶ ἐκαυχᾶτο δι' αὐτὰ. διὰ τὰ ὅποια ἄλλοι ἠσθάνοντο ἐντροπὴν. Ὅτι δὲ ἠσθάνοντο ἐντροπὴν μὴς τὸ ἐφανερώσαν ὁ Πίος εἰς τὴν ἐνδοκίαν τοῦ Ἀγρίππα γενομένην ἀπολογία τοῦ. (Ὅταν δηλαδὴ ἐκεῖνος εἶπεν, «Ὑν εὐλόγη με καί τις Χριστιανὸν γενέσθαι· ὁ Παῦλος παρετήρησεν· «Ὁ γάρ μου» ἐν τῷ Μαρ, καὶ ἐν εὐλόγη καὶ ἐν πολλῇ, οὐ μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ τοὺς περιστάσεις πάντας γενέσθαι Χριστιανούς. Ὁ γὰρ τὸν δακρυὸν τοῦτον» (Πραξ. 26, 24—29). Δὲν θὰ προσέθετε δι' αὐτὸ τὸ ταλαιπώρον, διὰ τὰ δακρυὰ, ἐν δὲν ἀσθενεῖται ἀπὸ πολλῶν ὡς ἀπαιτῶντων πράγμα. Διότι ἐπειδὴ οἱ ἅγιοι ἠγάπων τὸν δεσπότην Χριστόν, ὁφειλάντο τὰ παθήματα χάριν τοῦ δεσπότης μετὰ πολλὴν προθυμίαν καὶ ἔχαιρον μέλιστα δι' αὐτὰ. Καὶ ὁ μὲν Παῦλος λέγει· «Χαίρει ἐν τοῖς παθήμασι μου» (Κολ. 1, 24), ὁ δὲ Λουκᾶς λέγει· τὰ ἴδια διὰ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους· εἰ δηλαδὴ μετὰ τὴν μαρτυρίαν τὴν ἱερουργίαν χαίροντας, διότι ἠξιώθησαν ν' ἀπολαύσων διὰ τὸ ἔνομα τοῦ Χριστοῦ (Πραξ. 6, 41). Διὰ νὰ μὴ νομίσῃ λοιπὸν κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀπίστους εἰς ὁ ἄλλος εἶνε κατ' ἀνάγκην καὶ μετὰ τὴν προτίμην νὰ ταφῶν μαζί με τὸ σῶμα τοῦ τὰ δακρυὰ τοῦ συμβολίζον τὴν ἀσθένειαν, δεικνύοντες εἰς ἡγάκα τοῦτο καὶ, Δ' διότι εἶχον σχέθην μετὰ τὴν πρὸς τὸν Χριστόν ἀγάπην τοῦ. Καὶ σιζόντες ἐκείνη μαζί με τὴν τέφραν καὶ αἱ χειροπόδες, διὰ νὰ προτρέψουν τοὺς κληρικούς. Ἄν χρειασθῇ νὰ δεθῶν, νὰ σαρπῶν ἢ νὰ πάθων ἐπιβόησεν ἄλλο, νὰ τὰ ὑπομένουν διὰ μετὰ πολλὴν ἀγαρίστητον, ὥστε νὰ μὴ ἐντροπιάσουν καὶ προδίσουν ὅτε κατ' ἐλάχιστον τὴν εὐθείαν, καὶ μὴς ἐνέπαιστον ὁ Χριστός. Καὶ ὁ μὲν ἅγιος βασιλεὺς μετὰ τὸν λαμπρὸν τρόπον ἐτελείωσε τὴν ζωὴν του. Καὶ εἰς νὰ νομίσῃ κανεὶς εἰς ἐξὸ θὰ τελεῖται καὶ ἐγὼ τὸν λόγον μου, διότι μετὰ τὸν θάνατον δὲν διατρέχον ἀφορμὰ διὰ κατορθώματα καὶ ἀνδραγαθίας, ὅπως δὲν ἔμπορῶν καὶ οἱ ἀθληταὶ νὰ καταγάγουν τῶν καὶ νίκας, ἀπὸ παρὰ τὸν οἱ ἀγῶνας. Ε' Ὁ ἄνθρωπος δακρυώτης ἀλλότῃς ἔχον αὐτὴν τὴν γνώμην, διότι περιέτρουν τὴν ἐλπίδα τὴν εἰς τὰ ὅρα τῆς παρουσίας ζωῆς. Τίμως ὅμως καὶ πιστεύοντες εἰς ὁ ἐπίγειος θάνατος γίνεταί ἀρχὴ ἄλλης λαμπροτέρας ζωῆς. Δὲν ἀποβιβάται αὐτὴν τὴν ἁπάντων καὶ τὴν γνώμην. 333

Α. Καὶ οὕτως αὐτὴ ἡ πίστις μας εἶναι ἀρὴν θεῷ τὸ ἀποδείξω σαφέστερον εἰς ἄλλην ἀμύλην μου· εἴσα ὅμως καὶ ἡ παρουσίαις τῶν μετὰ θανάτου κατωρθωμάτων τοῦ Βαβύλα εἶναι ἱκανὴ νὰ κίνη πειστικὴν τὴν λόγον μου. Διότι, ἐπειδὴ ἡγνικισθὴ μέχρι θανάτου διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἔδωκε τὸ αἷμα τοῦ εἰς τοὺς ἐναντίον τῆς ἀμαρτίας ἁγώνος τοῦ, καὶ ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀγαθολογίαν τὴν ὅσιν εἰς τὴν ὁσίαν τὸν ἔθεκεν ὁ μέγας βασιλεὺς, προσέφερε τὴν ζωὴν τοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἵπσι δοξασιμένοι· περισσότερον ἀπὸ κάθε ἑωδοῦν ἄνθρω, διὰ τοῦτο αὐτὸν μὲν τὸν ἐκράτησαν ὁ αὐρανός, τὸ δὲ σῶμα τοῦ ποὺ ὑπερέστηεν εἰς τὰ ἀνδραγαθήματα τὸ ἐκράτησαν ἡ γῆ καὶ διαμερίσθη ἵπσι ἡ κρίσις τὸν ἀθλητὴν, Βαβυλὼς ἦτο δύνατον νὰ μεταστῇ εἰς τοὺς οὐρανούς μετὰ τοῦ σώματος ὅπως ὁ Ἑνώχ, καὶ νὰ ἀνακληθῇ ὅπως ὁ Ἠλίας, τοὺς ὁποίους εἶχεν ὡς πρότυπα εἰς τὰς πράξεις τοῦ. Β. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ποὺ εἶναι φιλόανθρωπος καὶ προσφέρει πολλὰς ἀφορμὰς διὰ τὴν σωτηρίαν, μὲς ἀνοίξε καὶ μετὰ τοὺς ἄλλους καὶ αὐτὸν τὸν ὁράειν τῆς σωτηρίας, ποὺ εἶναι ἱκανὸς νὰ μὲς ἀγγήσῃ εἰς τὴν ἀρετὴν, μὲ τὸ νὰ μὲς ἀρήσῃ ἥδη ἀπὸ πολλῶν παλαιὰ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων. Διότι μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ κηρύγματος ἔρχονται θεῖοι οἱ εἰς τὴν σωρὴν οἱ εἴσοι τῶν ἁγίων, εἰς τὸ νὰ διατείνων τὰς ψυχὰς αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐπιστάπτονται εἰς ἔξλην ἴσον πρὸς τὸν ἔξλην τῶν μαρτύρων. Καὶ ἂν κάποιος ἐμφανισθῇ μὲς λειψανόθηκας, ἀμέσως αἰσθάνονται αἱ ψυχὰς τῶν πιστῶν τὰς θαυμασιὰς ἐνεργείας τῆς. Διότι ἡ θέα τῆς λειψανόθηκας ἐκτερεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τὴν γεμίσει μὲ θαυμασιὸν καὶ τὴν διαγέλλει καὶ συντελεῖ ὅστε νὰ νηύξῃ κανεὶς θεῷ ὁ νεκρὸς μάρτυς συμπερισταί, εἶναι παρών καὶ παρακολουθεῖ τὰ τελεσμένα. Γ. Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ ὑπέστη αὐτὴν τὴν ἐπιβρασιν φεύγει ἀπὸ ἐκεῖ γεμῆτος προθυμίαν διὰ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν καὶ ἀνταλὴς νέος ἄνθρωπος. (Ὁ τάφος συντελεῖται ὅστε οἱ ζῶντες νὰ φανεῖσθον αὐτοὺς ποὺ ἔχουν ἀποθάνει. Αὐτὸ δὲ ἡμπορεῖ νὰ τὸ μάρτυς κανεὶς, ἂν ἐνδοξασθῇ αὐτοὺς πρὸς πνεύσιν, οἱ ὅποιοι εὐθὺς ὡς πληρώσονται τοὺς πνεύματος τῶν νεκρῶν, τοὺς φωνάζουν μὲ τὰ ὀνόματά των ἀπὸ τὰ πρῶτα ἀκρόθ, ὡς νὰ βιάσονται, ἀντὶ τῆς λειψανόθηκας, τοὺς νεκροὺς νὰ ἴδωσιν αὐτοὺς. Πολλοὶ δὲ ποὺ κατελήθησαν ἀπὸ ἀσθενειῶν πάθος μετέβαλον τὰ μνημεία τῶν νεκρῶν εἰς μόνον κασιγιαν. Δ. Ἀσφαλὲς δὲ ἂν θεῷ ἔπραττον τοῦτο, ἂν δὲν ἡσθάνοντο κάποιοι κατηχητὰ ἀπὸ τὴν θέαν τῶν τάφων. Διὰ τὸ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὸν τόπον καὶ τὸν τόπον, ἀπὸ καὶ μόνον ἡ θέα ἐνός ἐνδημῶτος τοῦ ἀπελθόντος καὶ ἡ ἀνάμνησις ἐνός λόγου τοῦ, διαγέλλων τὴν ψυχὴν καὶ ἐνοχοῦσιν τὴν μνήμην τοῦ ἀωνιαί, δι

αὐτοὺς τοὺς λόγους μὲς ἀφῆκεν ὁ Θεὸς τὰ λείψανα τῶν ἁγίων.

12. Καὶ οὕτως αὐτὴ ἡ πίστις μας εἶναι ἀρὴν θεῷ τὸ ἀποδείξω σαφέστερον εἰς ἄλλην ἀμύλην μου· εἴσα ὅμως καὶ ἡ παρουσίαις τῶν μετὰ θανάτου κατωρθωμάτων τοῦ Βαβύλα εἶναι ἱκανὴ νὰ κίνη πειστικὴν τὴν λόγον μου. Διότι, ἐπειδὴ ἡγνικισθὴ μέχρι θανάτου διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἔδωκε τὸ αἷμα τοῦ εἰς τοὺς ἐναντίον τῆς ἀμαρτίας ἁγώνος τοῦ, καὶ ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀγαθολογίαν τὴν ὅσιν εἰς τὴν ὁσίαν τὸν ἔθεκεν ὁ μέγας βασιλεὺς, προσέφερε τὴν ζωὴν τοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἵπσι δοξασιμένοι· περισσότερον ἀπὸ κάθε ἑωδοῦν ἄνθρω, διὰ τοῦτο αὐτὸν μὲν τὸν ἐκράτησαν ὁ αὐρανός, τὸ δὲ σῶμα τοῦ ποὺ ὑπερέστηεν εἰς τὰ ἀνδραγαθήματα τὸ ἐκράτησαν ἡ γῆ καὶ διαμερίσθη ἵπσι ἡ κρίσις τὸν ἀθλητὴν, Βαβυλὼς ἦτο δύνατον νὰ μεταστῇ εἰς τοὺς οὐρανούς μετὰ τοῦ σώματος ὅπως ὁ Ἑνώχ, καὶ νὰ ἀνακληθῇ ὅπως ὁ Ἠλίας, τοὺς ὁποίους εἶχεν ὡς πρότυπα εἰς τὰς πράξεις τοῦ. Β. Ἀλλ' ὁ Θεὸς ποὺ εἶναι φιλόανθρωπος καὶ προσφέρει πολλὰς ἀφορμὰς διὰ τὴν σωτηρίαν, μὲς ἀνοίξε καὶ μετὰ τοὺς ἄλλους καὶ αὐτὸν τὸν ὁράειν τῆς σωτηρίας, ποὺ εἶναι ἱκανὸς νὰ μὲς ἀγγήσῃ εἰς τὴν ἀρετὴν, μὲ τὸ νὰ μὲς ἀρήσῃ ἥδη ἀπὸ πολλῶν παλαιὰ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων. Διότι μετὰ τὴν δύναμιν τοῦ κηρύγματος ἔρχονται θεῖοι οἱ εἰς τὴν σωρὴν οἱ εἴσοι τῶν ἁγίων, εἰς τὸ νὰ διατείνων τὰς ψυχὰς αὐτῶν πρὸς τοὺς ἐπιστάπτονται εἰς ἔξλην ἴσον πρὸς τὸν ἔξλην τῶν μαρτύρων. Καὶ ἂν κάποιος ἐμφανισθῇ μὲς λειψανόθηκας, ἀμέσως αἰσθάνονται αἱ ψυχὰς τῶν πιστῶν τὰς θαυμασιὰς ἐνεργείας τῆς. Διότι ἡ θέα τῆς λειψανόθηκας ἐκτερεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τὴν γεμίσει μὲ θαυμασιὸν καὶ τὴν διαγέλλει καὶ συντελεῖ ὅστε νὰ νηύξῃ κανεὶς θεῷ ὁ νεκρὸς μάρτυς συμπερισταί, εἶναι παρών καὶ παρακολουθεῖ τὰ τελεσμένα. Γ. Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ ὑπέστη αὐτὴν τὴν ἐπιβρασιν φεύγει ἀπὸ ἐκεῖ γεμῆτος προθυμίαν διὰ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν καὶ ἀνταλὴς νέος ἄνθρωπος. (Ὁ τάφος συντελεῖται ὅστε οἱ ζῶντες νὰ φανεῖσθον αὐτοὺς ποὺ ἔχουν ἀποθάνει. Αὐτὸ δὲ ἡμπορεῖ νὰ τὸ μάρτυς κανεὶς, ἂν ἐνδοξασθῇ αὐτοὺς πρὸς πνεύσιν, οἱ ὅποιοι εὐθὺς ὡς πληρώσονται τοὺς πνεύματος τῶν νεκρῶν, τοὺς φωνάζουν μὲ τὰ ὀνόματά των ἀπὸ τὰ πρῶτα ἀκρόθ, ὡς νὰ βιάσονται, ἀντὶ τῆς λειψανόθηκας, τοὺς νεκροὺς νὰ ἴδωσιν αὐτοὺς. Πολλοὶ δὲ ποὺ κατελήθησαν ἀπὸ ἀσθενειῶν πάθος μετέβαλον τὰ μνημεία τῶν νεκρῶν εἰς μόνον κασιγιαν. Δ. Ἀσφαλὲς δὲ ἂν θεῷ ἔπραττον τοῦτο, ἂν δὲν ἡσθάνοντο κάποιοι κατηχητὰ ἀπὸ τὴν θέαν τῶν τάφων. Διὰ τὸ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὸν τόπον καὶ τὸν τόπον, ἀπὸ καὶ μόνον ἡ θέα ἐνός ἐνδημῶτος τοῦ ἀπελθόντος καὶ ἡ ἀνάμνησις ἐνός λόγου τοῦ, διαγέλλων τὴν ψυχὴν καὶ ἐνοχοῦσιν τὴν μνήμην τοῦ ἀωνιαί, δι

ἔκαμε πλέον ἰδικά του καὶ τὸ φυτόν καὶ τὸν τόπον. Μάταια λοιπὸν πάντοτε εἰς τὸ χωρίον καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ ἀγαπῶ περιπατοῦν ἐπ' εὐγὴν τὴν γῆν. Διότι καὶ τὸν τότε βασιλεῖα νὰ οὐλοῦνται καὶ νὰ θυμῶν πρὸς τιμὴν σου, διὰ νὰ ἡμπορῇ εἶπε ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀπολλωνίου κρυπτόμενος δαίμων νὰ κατηγορῇ τὴν μαρτυρίαν σου διὰ τὸ ὕψος. Ὁ μῦθος λοιπὸν ἦτο αὐτός, ὃ ἐλάττει ὅμως, καὶ ἐπὶφανείας ἀπὸ τὸν μῦθον, δὲν ἦτο πλέον μῦθος. Επειδὴ ἐγλαθὴ οἱ νέοι, ὅπως εἶπα, ἐπὶφάνησαν καὶ ἐμύλυναν τὸ πᾶν τοῦ προσεταιρίου, συγχέοντες ἐκεῖ διὰ διασκευάσεις καὶ μύθους. Ὁ δὲ μῦθος ἔδιδότο νὰ προσέφη αὐτὸ τὸ κακόν, ἔκλειπε τὸν μῦθον καὶ ἐγκατέστησε τὸν θεὸν Ἀπολλωνία εἰς τὸν ναόν, ὅπως ἡ ἱστορία αὐτὴ νὰ γίνετο εἰς τοὺς νέους κινήτρον διὰ μεγαλυνάρας ἀσχετότητας καὶ ἀσεβείας. Διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν λοιπὸν ἀπὸ τῆς μεγάλης αὐτῆς κακῆς ἐπενέστην αὐτὸ τὸ πᾶν καὶ ὁ θεοῦ, νὰ μετατρέψῃ θλίψιν τὸν ἅγιον καὶ νὰ στείλῃ τὸν λαὸν εἰς τοὺς πάσχοντας. Διότι ἔκλειπε δι' αὐτοῦ διαταγῆς ἀπηγγέλλετο ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπὸ τὸν κατεῖχεν τῆς πόλεως ἐπίσκεψιν τοῦ προσεταιρίου, διὰ ἡμενημένον ποδοῦ ὡς δαίμονα τῆς πυρραμίδος τοῦ Ἰουδαίου, ὃ τῆς πληρώσεως καὶ τῆς ἀκαταστασίας του. Ἐάν δὲ ἀνταρτίαν εἶναι οἱ πᾶσι οὐδαμῶς καὶ μετρημένοι νὰ μεταστῶνται, ἀπαγορεύεται δὲ διὰ τοὺς ἀσχετοὺς καὶ ἀκολάστους, διὰ ἥτοι ἀπεφασμαστος ἡ διαταγὴ καὶ διὰ ἐγίνοντο καθημερινῶς διὰ διὰ νὰ ἀρνεῖται τὴν ζωὴν τοῦ καθενός. Διὰ τοῦτο εἰς μόνον, ἀρίστη διέβρος ἀπὸ τῆς συμφορῆς αὐτῆς ἐκρήθη ἡ καρδιά τοῦ ἁγίου, διότι ἐπίσταται ὁ βασιλεὺς εἶναι ὁ μάρτυς ἥτο ἱκανὸς νὰ διαλύσῃ τὴν δύναμιν τοῦ δαίμονος καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὴν διαφθορὰν τὸν ναόν. Καὶ ἐν ἐπιφάνειᾳ εἰς αὐτὴν τοῦ τῆς ἐλπίδος. Διότι, μόλις πληρώσῃ κανεὶς εἰς τὴν δάφνην καὶ ἀνταρτίαν. 557 Ἀ μολὶς εἰσέλθῃ εἰς τὸ προσεταιριον, τὸν πρὸς τιμὴν τοῦ μάρτυρος ἀνεγερθέντα ναόν, συστήλλεται, ὅπως ὁ νῆος ποὺ δίδεται εἰς κάποιον συμπαῖον νὰ παρίσταται ὁ παιδαγωγός, ὃ ὅποιος μὲ τὴν παρουσίαν του μόνον τὸν προτρέπει νὰ πῇ καὶ νὰ φέρῃ κατὰ τὸν κρίνοντα τρόπον, καὶ νὰ ἐμυλῇται ὁμοίως καὶ νὰ γαλάτῃ, προσέχων εἰς τιποτα νὰ μὴ ὑπερβῇ τὸ μέτρον καὶ κατασχόντῃ τὴν φήμην του. Ἀπὸ δὲ ἀπὸ τὴν θέαν τοῦ ναοῦ γίνῃ αὐτοδιδάκτος καὶ φαίνεται τὸν ἅγιον, ἐρχεται ὁμοίως εἰς τὴν λειψανοθήκην, καὶ ἀπὸ κατανοῇ περιπατοῦν ἐκεῖ καὶ ἀποδίδῃ τὴν περὶ τὰ πνευματικὰ διμύλειαν, φεύγει μὲ ἐκτετατωμένον τὸ φρόνημα. Καὶ αὐτοὺς μὲν ποὺ ἀπὸ τὴν πόλιν ἐρχονται πρὸς τὸ χωρίον τοὺς ὑποδέχεται εἰς τὸν ἄρμον ἀκμήν, καὶ τοὺς ἀποστελλεῖ. Ὁ ἔπειτα νὰ ἀπολαύσων τὴν δάφνην μὲ συμφροσύνην, ὅθεν νὰ τοὺς λίγη ἐκείνη τὸ ψαλμικόν

χωρίον - Ἀγαλλιάσθε τῷ Κυρίῳ ἐν τρώμα· (Ψαλμ. 2, 11) προσεταίω καὶ τὸ ἀποστολικόν, ἔλτε ἐσθίετε, εἰτε πίνετε, εἰτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε· (Α' Κορ. 10, 31). Αὐτοὺς δὲ ποὺ ἐπιστρέφουν εἰς τὴν πόλιν μετὰ τὴν διασκευάσαν, ἐν συνθεῇ λόγῳ παύσους διασκευὰς νὰ ἀπορρίψουν τὸν χαλινόν καὶ νὰ καταλήξουν εἰς κραυγὴν καὶ εἰς ἀναρμόστους διασκευάσεις, ἀπὸ τοὺς θεοῦ καλυμμένους εἰς τὸ καταπράγναι του, δὲν τοὺς ἀρτῆται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς οἰκίας των μὲ τὴν ἐλπίδα ἀπὸ τὴν μέσση, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς πιστεύει μὲ τὸν φρόν, τοὺς ἀνακαίρει εἰς τὴν ἑλπίαν νηφαλίαν κατέστησαν, τὴν ὅποیان εἶχαν καὶ πρὶν παραπέσουν εἰς τὴν μέσση. Διότι ἡ χάρις τοῦ μάρτυρος ὡς ὁ λεπτὴ ἀεὶ φασὶ ἀπὸ πάντοδ αὐτοῦ καὶ ἐπιστρέφονται τὸν ναόν, διὰ διόλου ὡς ἀσχητὴ αἶμα ποὺ αὐξάνει τὰ σώματα, ἀλλ' ὡς αἷμα πνευματικόν, ὃ ὅποια ἐκτεταμένη ἐντός τῆς ψυχῆς, τὴν ἐδίδει εἰς σφύρανα βίαν, περιέσσει κατὰ γῆιν δάρος, καὶ ἵται τὴν βακουράζαι καὶ τὴν εἰλαρμῆσαι, αὐτὴν ποὺ προσηγορεύοντο ἦτο δαρεῖ καὶ παρμένη εἰς τὴν γῆν.

18. Ἡ ὡραία τῆς λοιπὸν τῆς δάφνης προσελπίαι πρὸς αὐτὴν καὶ τοὺς πλέον ἐκτετατοὺς. Ὁ μάρτυς δὲ πᾶν νὰ καθέται πρὸς ἑλπίαν παρμηνύει τοὺς ἐπιστάτας καὶ τοὺς συλλαμβάνει καὶ ἀπὸ τοὺς προθεσθίον καταλλήλως, τοὺς ἀρτῆται κατέστη νὰ ἀπολαύσων τὰ καλλὴ τοῦ προσεταιρίου διὰ κατὰ αἰσχρὸν τρόπον ἀλλὰ παρμηνύει. Ὁ ἔπειτα θλίψιν οἱ ἄνθρωποι, ἕλκω μὲν ἀπὸ ἐλκωρῶν, ἀλλὰ δὲ ἐξ αἰτίας τὸν φροντιστὴν τῆς ζωῆς δὲν ὅλκων νὰ ἐπιστρέφονται τὰς λειψανοθήκας τὸν μαρτύριον, ἐπενόησαν ὁ θεὸς νὰ προσελπίωνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ νὰ θεραπεύωνται ἐκεῖ ψυχικῶς. (Ἡμοῖς δὲ αὐτὸ μὲ τὸ νὰ πρὸς κανεὶς ἐν τῇ τῆς τῆς φάρμακον κατὰ ἀπὸ δόσον γὰρ καὶ, ἐπειδὴ ὁ δόστην δὲν ἔλκεται νὰ ἰδῇ ὁφείλημα φάρμακα. Μετὰ ἀπὸ μακροχρόνιον λοιπὸν θεραπευτικὴν ἐπὶ εἰς τὸ σωματικὸν νὰ ἐπιστρέφονται: τὸ προσεταιριον διὰ μόνον διὰ νὰ διασκεδάσων, ἀλλὰ καὶ διὰ ἐπιθυμῶν νὰ ἐπιστρέφω τὸν ἅγιον. Μᾶλλον δὲ οἱ πλέον συνεται ἀνακαίρων εἰς τὸ προσεταιριον μόνον διὰ τὸν ἅγιον, οἱ καὶ πᾶσι κατέστη αὐτῶν καὶ διὰ τὰ εἶο. Ἐ οἱ πλέον ἐπέλει: δὲ μόνον διὰ τὰς διασκευάσεις. Ὅταν πᾶσιν δὲ τοὺς καλεῖ ὁ μάρτυς καὶ τοὺς προσεταιριον τρέφῃ ἀπὸ τὴν ἑλπίαν τοῦ τρώμα καὶ ἵται ἀπὸ τοὺς ὁ φῶς καλῶς δὲν τοὺς ἀρτῆται νὰ πᾶσιν ὁδὸν κακῶν. Καὶ αὐτὸ ποὺ συμβαίνει ἐκεῖ, τὸ νὰ συντελεῖται θλίψιν κατὰ τοὺς μαθητὰς καὶ ἀλλοφροῦς καὶ νὰ σφίγγεται μετὰ ἀπὸ τὴν μανίαν τὴν παθὴν, εἶναι εἰς (τὸν) θαυμαστὸν μὲ τὸ νὰ πᾶσι κανεὶς μετὰ εἰς τὴν καμ-

νον καὶ νὰ μὴ ³³⁸ Α πάθη τίποτε ἀπὸ τὴν φωτὶν. Διότι μολογέ-
 τι ἡ νεότης καὶ ἡ παράλογος τόλμη, καὶ ὁ εἶνος καὶ ὁ φόρος τῆς
 διασκευάσεως περιτυλίχοντες τὸν πόνυ χειρότερα καὶ ἀπὸ τὴν
 φωτὶν, ἢ ὅσα τὸ ἄγιον ἐνεργεῖ ὡς ὁρθὸς ἡ ὑποία, ἀπὸ πείσε
 εἰς τὴν φυχὴν, ἀποκαταρτίζει τὴν πλάνην, σταματᾷ τὴν παραπλάνην,
 καὶ ἐνσταλάζει εἰς τὸν νοῦν πολλὴν εὐλάβειαν. Καὶ αὐτὸν τὸν πόνυ
 κατήργησεν ὁ ἄγιος τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν τῆς ἁμαρτίας.
 Πᾶς θμὸς κατέλυσε τὴν δύναμιν τοῦ ἁπὸ τὸν Ἀπολλωνίου κρυπτο-
 μένου δαιμονίου. Ἐν πρώτοις μὲ τὸ νὰ καταστήσῃ ἀνενεργήσαν καὶ
 τὴν παρουσίαν τοῦ δαιμονίου καὶ τὴν ἐκ τοῦ μύθου βλάβην, τελικῶς
 δὲ μὲ τὸ νὰ ἐκδιώξῃ τὸν βίον τοῦ Ἀπολλωνίου. Β Πῶς θμὸς οὕτως
 ἐκέσσε τὸν πόνυ τῆς τυραννείας, θέλω νὰ σηματοδοτήσω τὸ ἔργον,
 ὅτι δὲν τὸν ἐξεδίωξεν ἄμεσως μόλις ἦλθεν εἰς τὸ προσάγειον, ἀλλὰ
 τὸν ἀγρόησεν πρὶν τὸν ἐκδιώξῃ. τοῦ εὐλαίως τὸ σόμα καὶ τὸν
 ἀνεπείσθη πλέον ἑλπίαν καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ. Τὸ ὅτι δὲ τὸν ἐ-
 νίκησε, ἐνθ' ὑπάρκατο ἀλγὺν εἰς τὸ χροῖον, δὲν εἶναι μικρότερον
 ἀπὸ τὴν ἐκδιώξιν. Καὶ αὐτὸς καὶ προηγουμένως ἐξηγᾷτα πάντα
 τοῦ πόνυ πάντως δὲν ἐτάμνησε οὐτε τὴν σκόνην τοῦ ἁγίου Βασιλίου
 ἢ ἀντιμετωπίζον. Ἐνταῦθα τὸν μεγάλῃ τὴν ἁγίαν ἡ δύναμις, ὅσα
 ἐν ὄσῳ μὲν ᾤοντο οὕτως τὰς σκιάς καὶ τὰ ἐνδιαιτᾶ των ἀνέχονταν
 οἱ δαιμονιαί, ὅταν ἀποθάνουν δὲν τρέμουν ἐμπρὸς εἰς τὰς λαίμαργ-
 θήρας των. Ὅσα, δὲ κανεὶς δὲν πιστεύῃ εἰς τὰς θαυμαστάς τῶν
 ἀποστόλων πράξεις, δὲ ἰδῇ τὰ παρόντα καὶ δὲ σταματήσει κάποτε
 τὴν ἀδιακρισίαν του. Διότι αὐτὸς ὁ θεὸς ποῦ ἔρε τὸ καύχημα τῶν
 Ἑβραίων. C Ἐπισκεν ἄμεσως νὰ γαυγίσῃ καὶ τίποτε δὲν ἔλαγεν, ὡ-
 σὺν νὰ ἔρε κέρως τοῦ ὁ μάρτυς καὶ τὸν ἐπιτιμῶν. Καὶ ἐνεργῶ-
 σθη καὶ ἀρχὴν εἶ αὐτὸ ἔργον, ἐπειδὴ δὲν τοῦ προσπεριμένο θυσιᾶς
 καὶ δὲν ἐτελείτο ἡ ὑπελόγητος λατρεία. Ἀκριβῶς τέτοια εἶναι ἡ
 συμπεριφορὰ τῶν ὁπὸ τὰ δόγματα τῶν εὐαγγελιστῶν θεῶν κρυ-
 πτομένην διαμάχην ὅταν τοὺς λατρεύουν μὲ τὰς ἐσθῆς τῶν κρε-
 ᾶτων καὶ τὴν καπνὸν καὶ τὰ αἵματα, τρέχουν ὡς αἰμοβόροι καὶ
 λαίμαργοι σκύλοι νὰ παρυσίουν διὰ νὰ τὰ γυθῶν ὅταν θμὸς δὲν
 ὑπάρχῃ κανεὶς ποῦ νὰ τοὺς τὰ προσφέρει, εἶναι ὅσων νὰ ἀποθνή-
 σκουν ἀπὸ τὴν πείαν. Ὅταν λοιπὸν πελοῦνται αἱ θυσίαι καὶ αἱ
 αἰσχρὰς τελευτηγίαι των — διότι καὶ τὰ μυστήριά των δὲν εἶναι
 τίποτε ἄλλο παρὰ D παρὰ νῆμα ἔροντες καὶ προσβολαὶ τῶν τέκνων
 καὶ διαφθορὰ τῶν γάμων καὶ διαλύσεις τῶν οὐκαγενεῶν ἀφ᾽ ἑαυ-
 τῶν τῶν ἁγρίων φόνους καὶ τὰ πλέον παρὰ τὸν πόνυ δαίμων— ὅταν
 λατρεῖν ἐπιτελοῦνται ταῦτα παρεκρίσκονται οἱ δαι-
 μονες καὶ ἐνθραίνονται, ἀπὸ μὲν καὶ ἂν αὐτοὶ ποῦ τὰ τελεῶν εἶναι

ἐγκληματῶν καὶ ἀπατεῶν καὶ διαφθορῶν ἢ μᾶλλον αὐτοὶ ποῦ
 τὰ τελεῶν εἶναι πάντως αὐτοὶ τοῦ εἵλους ἀνθρώπων. Διότι συναντῶ
 καὶ σήμερον ἄνθρωπος δὲν θὰ ἀνεχόταν τέτοιαν διακοιδεσίαν καὶ
 μίσην, ὅσα νὰ ἀποκατῆξῃ ὁ θεὸς αἰσχρὰς λόγους ὅσα νὰ ἀκούῃ
 νὰ τοὺς ἐκκαθίσουν ἄλλοι. Ε Ἄν θμὸς ἐνδιαφέρετο ὁ δαίμων διὰ
 τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ εἶχε κάποια ἀρμοδιότητα διὰ τὴν
 αὐτοῦ αὐτὸν ποῦ τὸν περιβάλλουν, ἔπρεπε νὰ μὴ ζητᾷ τίποτε
 περισσότερον ἀπὸ τὸν ἁριστον βίον καὶ τὴν ὁρθότητα τῆς διαγωγῆς
 καὶ νὰ ἀφήσῃ διὰ ἑαῖνα τὰ αἰσχρὰ συμπεριφορὰ. Ἐπειδὴ θμὸς τί-
 ποτε δὲν ἐπιθυμῶν αὐτοὶ περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν
 ἀνθρώπων, ἰσχυρίζονται, ὅτι τιμῶνται καὶ ἀρπύονται μὲ αὐτὰ, ποῦ
 ἀνεπείσθη συνήθειαν τὴν ζωὴν μας καὶ ἐκκρίνουν διὰ τὰ κακά.